

CONTRARRETRANCA

Setembro - 95 / Prezo 50 pts.

PERIÓDICO ESTRADENSE MENSUAL

II Etapa - Nº 17

IX Feira do Mobile de Galicia

CONTRARRETRANCA, neste número quixo contribuir ou difundir o que é a IX Feira do Mobile da Estrada que escomenza o 9 de setembro.

Sen ser un número monográfico, traemos ás nosas páxinas entrevistas con persoeiros importantes do sector do mobile ou relacionados coa Feira. O Presidente da Fundación, o señor Garrido, e colaboradores habituais coma David Otero, Olimpio Arca, opinan sobre este certamen importante para A Estrada e xa consolidado.

Que hai estradenses dubidosos e pouco emocionados con esta Feira, non é nada novo; por iso nesta CONTRARRETRANCA tamén atopará voces críticas. Hai ausencias que non poidemos evitar xa que non somos un xornal da capacidade económica e humana coma outros.

A música, as asociacións veciñais, o deporte, a cultura, e outros temas que os nosos colaboradores tiveron a amabilidade de ofrecernos, teñen tamén, outra vez, espazo neste número.

Avícola
GEMA

- Polo recriado branco e rubio
- Galiña poñedora
- Pavos, ocas, patos, guineas,
faisáns, perdices, codornices...

Campo da Feira -Rúa Gradiño, nº 59
Teléfono: (986) 57 38 06

Piensos Sogana
Petit zoo cans e gatos

Material Avícola
Árbores Frutais
Abetos de nadal
Sementes
Herbicidas
Insecticidas
Funxicidas, etc. .

Presidente da Fundación de
Exposiciones e Congresos

Fernández Vieitez

ROCK IRMANDIÑO
Xenreira

A experiencia dunha escola
infantil na Estrada

IX Feira do Móble de Galicia

A Feira do Móble de Galicia chega á súa novena edición, consolidada como unha das principais mostras do Noroeste español.

O presidente da Xunta, Manuel Fraga, inaugura o 9 de setembro a Feira do Móble de Galicia, no recinto feiral estradense.

20.000 millóns de pesetas de volume de negocio e 80.000 visitantes, resume da edición de 1994 e aval para a celebración da IX Feira do Móble.

A Feira do Móble de Galicia, que se celebra na Estrada do 9 ó 17 do próximo mes de setembro, chega este ano á súa novena edición, presentando un certame renovado que supera os 17.000 metros cadrados de exposición. A Feira, que será inaugurada o día 9 de setembro polo presidente da Xunta de Galicia, Manuel Fraga, espera superar este ano os 80.000 visitantes recibidos en 1994, dos que máis de 1.000 estaban identificados como profesionais chegados desde distintos puntos de España e de fóra.

Nos 70.000 metros cadrados de recinto con que conta a entidade organizadora, a Fundación de Exposiciones e Congresos da Estrada, expoñeranse as últimas novedades do sector do móble, a iluminación, maquinaria, cociña e sanitarios e complementos do fogar. A oferta amplíase coa celebración do II Salón da Bricolaxe e, como novedade, do I Salón do Anticuario, espacio que reunirá empresas galegas especializadas en antigüedades, fundamentalmente en

obxectos de decoración, complementos, pezas especiais e xoiería.

A exposición e actividades comerciais engádelle un amplio programa de actividades organizadas pola Fundación, que reunirán na vila estradense a expertos en temas como a seguridade e hixiene no traballo; formación dos traballadores: muller e empresa; sector forestal, ou recopilación e conservación de maquinaria e obradoiros dos oficios tradicionais galegos. A vila acollerá asimismo actividades vincelladas ó eido do libro e a cultura, a través da programación especial do pavillón do Club Lectores de Galicia, entidade promovida pola Fundación que conta na actualidade con máis de 2.000 socios procedentes das catro provincias galegas.

A Feira do Móble de Galicia consolida este ano a iniciativa posta en marcha en 1994 de identificar os profesionais con tarxetas especiais. As tarxetas profesionais, que están a ser solicitadas de maneira contínua, permitirán novamente o control e atención especial os profesionais do sector galegos e de distintos puntos de España, cuestión fundamental tendo en conta que o volume de negocio do certame se achega ós 20.000 millóns de pesetas, segundo as estimacións da Fundación de Exposiciones e Congresos da Estrada.

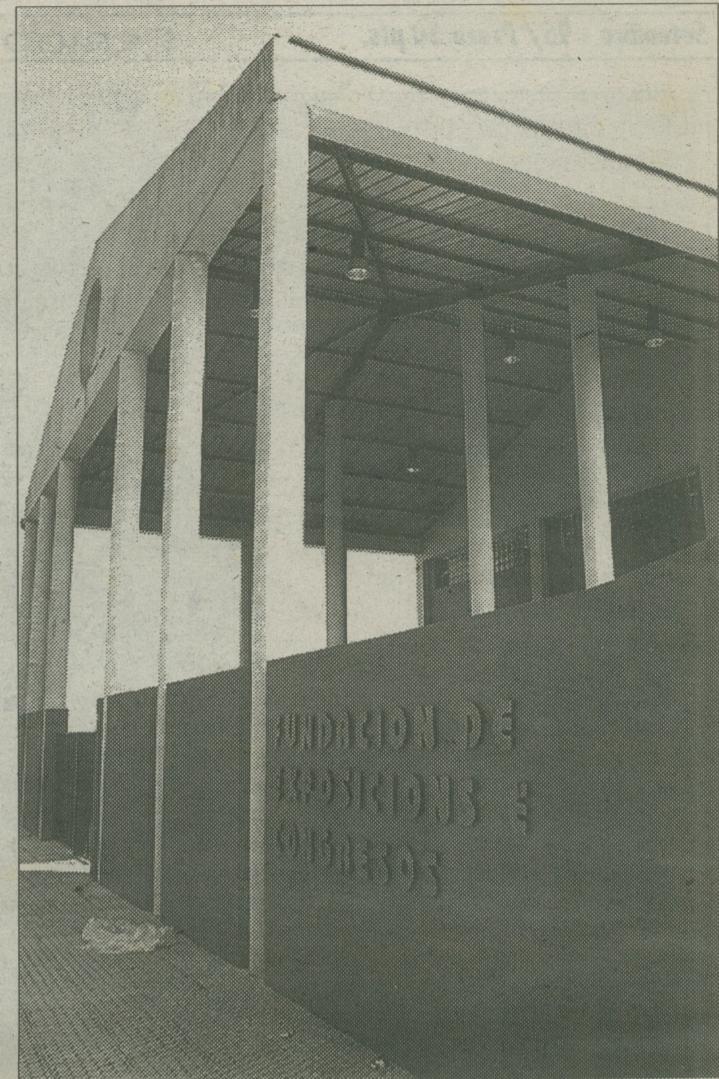
Ainda aberto o prazo de contratación, prevese que a Feira reúna a máis de 200 expositores galegos e de fóra, que contarán cunha su-

perficie de exposición en naves de 9.000 metros cadrados, ó que se lle engaden os 8.000 metros cadrados de exposición aberta ou baixo carpa. A Fundación amplia este ano o recinto feiral, coa pavimentación de 1.500 metros cadrados, un espacio que, baixo carpa, acollerá a exposición de maquinaria e outras actividades. A Feira contará tamén coa habitual carpri de servicios, restaurante para expositores e visitantes, centro de negocios, cafetería e salón de actos.

Actividades paralelas

No decurso dos nove días de celebración da Feira desenvolverase un amplio programa de actividades, organizadas en colaboración con diversos departamentos da Xunta de Galicia e asociacións e organizacións profesionais. Entre estas, para o martes doce de Setembro está xa pechado o programa das « I Xornadas sobre Hixiene e Seguridade no Traballo », organizadas en colaboración coa Consellería de Xustiza, Interior e Relacións Laborais e que serán clausuradas polo conselleiro, Xoan M. Díaz Guedes.

As xornadas, coas que se pretende mellorar a calidade de vida dos traballadores e prever os accidentes laborais, diríxense a propietarios, xerentes, encargados e operarios das fábricas, así como alumnos dos cursos de Formación Profesional. Como relatores, participan especialistas da Xunta de Galicia e o Centro Nacional de Verificación e Maquinaria, que abor-

darán cuestións como a normativa actual de seguridade; a manipulación e riscos derivados da utilización de produtos perigosos no pro-

cesso de fabricación de móbles; ou o proxecto de Lei galego de Prevención de Riscos Laborais.

Concello da Estrada

Apoiando a cultura de base

Precursor da feira do moble

Conversa con A. Garrido

Se o presente número de CONTRARRETRANCA ía te-la Feira do Moble como nova principal, ficaría eivada, ou, polo menos para os responsables do xornal, incompleta. Sen as palabras do noso entrevistado, da súa persoa, carecería o periódico da cobertura que sobre a Feira pretendía facer. O Señor Antonio Garrido foi o primeiro presidente da Feira do Moble, e o último antes de constituirse en Fundación. Sendo tamén durante moitos anos presidente da Asociación de Amigos do Moble.

Falemos de como foron os inicios da Feira.

A Feira do Moble, saiu da idea de cando nós estábamos expoñendo en Vilagarcía. Alí, na feira de Fexdega, sendo alcalde da Estrada Pepe de Ismael, tiveron unha cea tódolos alcaldes da comarca, da zona de influencia de Vilagarcía, para, dalgunha maneira, implicar aos alcaldes da comarca para que foran a expoñer, para que fixesen alguma presión e lles desen facilidades aos cidadáns, aos industriais, para ir a Vilagarcía. O Presidente era un tal Gumersindo Rodríguez. . Entón, Pepe tivo unha reunión no Concello, chamounos aos do moble e a outros sectores, como foi o textil, que tamén expuxeron alí en Vilagarcía, e falounos da formidable plataforma que representaba Fexdega para promociona-los produtos, que subvencionaba cunha cantidade; esa cantidade dou para face-los stands; nós fixémo-los stands e a Feira o primeiro ano non nos cobraba nada. Expuxemos alí o primeiro ano uns cantes industriais do moble, e foi un éxito tremendo, o moble da Estrada causou sensación na Feira, porque a meirande parte non coñecían a fabricación da Estrada, pensaban que aquí seguíanse a facer carros e apeiros de labranza. Non lembro exactamente a data, pero debeu ser polo setenta e tantos...

E a partir diso?

Entón, continuamos indo e ahí abreuse aos demais fabricantes. Os compañoiros preguntábannos como ía a Feira de Vilagarcía, dixemos que vendíamos todo o que levaramos, que abrimos un mercado; entón A Estrada, empezou a soar como fabricación de mobles; fomos dous ou tres anos seguidos, despois aumentáronse o número de expositores da Estrada; e a Feira de Vilagarcía non era unha feira monográfica, senón que alí expoñíase de todo. Entón o noso moble confundiase con moitas cousas que se expoñían alí. Nunha cea que tivemos alí, falouse de que na Estrada podíase facer unha feira; pero foi unha de tantas cousas das que se falaron, unha idea aventurada. Pero despois, cando eu fun para concelleiro, na campaña xa se levou como parte do noso programa; o noso partido faría unha Feira do Moble, se se dera o caso. Entón, claro, había

que cumpli-lo prometido: xuntei aos industriais da madeira na Asociación de Empresarios, e faleilles do tema; todos estaban deacordo, e dalí tiña que sair unha directiva para poñerse a traballar, porque o tempo viñasenos encima. Queríamola facer coincidindo coas festas da Estrada; a directiva púxome a min de Presidente, pero, sobre a marcha vimos que a data pensada non era a mellor, pois unha cousa podía entorpe-la outra; estivemos matinando datas: as principais xa estaban ocupadas por outras Feiras e non podían coincidiren. En resumen, a data más idónea parecénos en Setembro, a escomenzos de mes, e así se fixo a 1ª edición; que xa digo, foi un éxito tremendo, que nos dou ánimos e esperanzas para poder seguir facendo outras ediciones ata hoxe.

Celebrabánse no Instituto vello.

Alí fixemos tres ediciones. Despois pasaron dous anos sen habelá; fixose o pavillón novo, presidindo a Feira García Lorenzo. Posteriormente volvíeu eu un ano á presidencia, outra edición fixoa Lema de presidente, e as dúas últimas nas que o presidente é Fernández Vieítez.

Cáles eran os atrances más grandes para que aquilo se consolidara?

Inconvenientes houbo moitos, porque moita da xente que pensabas que ía colaborar non o fixo. Aforrariamos desenganos se desde un principio se fixera como eu propónia: é dicir, o Presidente ten que ser unha persoa allea ao sector.

E así se fixo.

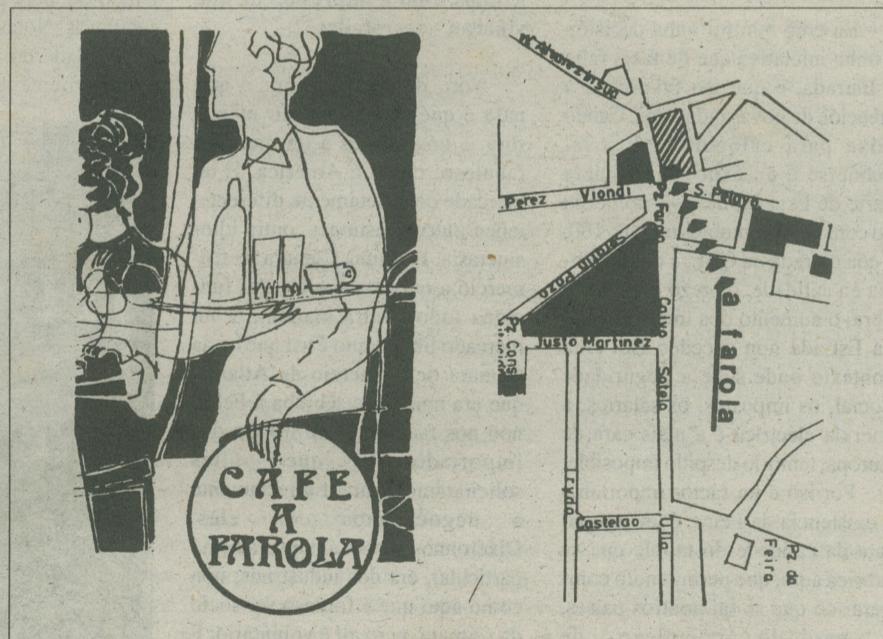
Sí, nestas tres ediciones o Presidente non é do ramo da madeira. E certo que os resultados foron dispares: hai xente que entende o que ten que facer, outra fiase da situación, beneficiase do cargo porque sae na televisión, na prensa, na radio, autopromociónase. Pero alguém ten que ser; ábreñese envexas que se manifestan sen darse conta e hai problemas. Pero todo se vai superando en beneficio da Estrada, porque o sector do moble e a Feira favorecerá moitísimo; e podemos dicir que o 80% da vida do sector está ligado á Feira.

Nun momento determinado nace a Fun-

¡Seguro que che interesa!

Irmáns Valladares, 10-1º
Telf. : 57 30 05 · Fax: 57 38 24
36680 A Estrada (Pontevedra)

Hermanos
Licano S.L.

COMERCIAL AGRICOLA GANDEIRA

MAIS DE 600 M₂ O SERVICIO DO AGRO

Bariles, Prensas, Depósitos para viño
Estractores para o mel, sistemas de riego

dación, cando a Feira fá collendo xa outras dimensións e requería unha adicación exclusiva; un industrial ou deixá a súa actividade e se adica á Feira, ou senón non pode perder tanto tempo e cartos como me costou a mi, incluso enfrentamentos, pois hai visións distintas. Eu sempre dixen que unha vez creada a Feira, se se ancoraba, morrería. O que moitos están ainda añorando, o de ter unha Feira só para A Estrada, só para o sector, non ten futuro. Así o comprenderon a maioría, implicouse á Xunta de Galicia na creación dunha Fundación. Fixemos outra nave sen un patrón, porque vían que isto estaba parado, non daba nada... Entón entrouse na Fundación e foi cando a Feira colleu outra dimensión.

A quien lle debe a Feira a súa consolidación, políticamente?

Unha-persoa fundamental e decisiva, foi Palmou; Palmou é un home traballador, que sabe por onde anda, que tñía certo peso específico na Xunta e aínda o ten; non era o caso do «outro», non temos porque mencionalo, que non tñía peso ningún.

Por outro lado, Carlos Mella. Neste tema sempre fixo o posible por darlle para diante. El estaba nunha posición política moi favorable, porque para aproba-los presupostos facía falta o seu voto, e entón soupo sacarle beneficio a prol da Estrada; as cousas hai que dicilas.

Por último, como ve o que hoxe é a Feira desde a perspectiva do que fora a 1ª edición?

Eu creo que foi unha decisión e unha iniciativa que lle facía falta á Estrada, e que iso favoreceu a creación de novas industrias. Cando hoxe para calquera industrial manterse é un éxito, en calquera parte de España, despois do boom no consumo de mobles nos anos 80, e coa entrada na CEE, a competencia en calidad, o prezo da man de obra, o aumento dos impostos... na Estrada non sucedeu iso. Nun contexto onde sube a Seguridade Social, os impostos, os salarios, a enerxía eléctrica é a máis cara de Europa, temo-lo despido imposible.

Por iso é un factor importante a existencia da Feira; é un escaparate da calidad do moble que se fabrica aquí, que permitenolo comparar co que se fai noutros países, e perde-lo complexo de

inferioridade, en calidad e en cantidad. E, o que é moi importante, que nos obriga a mellorarnos. Entrás no círculo da competencia, e a competencia é a raíña do mercado, a que pon os prezos e a calidad.

Fai pouco fixo, na compañía doutro industrial, Couto concretamente, unha viaxe aos Estados Unidos. Dou a impresión de que viñeran «derrotados»?

Non, derrotados non; o que pasa é que temos que saír más a fora, e nós saímos a un mercado fabuloso, como é América. E un mercado completamente diferente, teñen outros costumes, outra idiosincrasia. Foi unha Cámara de Comercio a que nos apoia. Alí funciona todo doutra maneira, é un mercado libre, tanto é así que os da Cámara de Comercio de Atlanta, que era onde se celebraba a Feira, non nos facilitaron un listado dos importadores que lles solicitaramos, para ir directamente a negociarmos con eles. Dixéronnos que a Cámara era como particular, era dos industriais; non como aquí que é forzoso ser socio da Cámara, pero alí é voluntario. E

como é dos socios, estes son os que lle din fai isto ou non fagas isto: vostedes se queren unha información teñen que pagala.

Aquilo, funcionar, funciona ben; é o libre mercado e punto. A Feira é a mellor Feira que hai no mundo, pero é moi competitiva; alí o moble é moi inferior ao noso, o sistema americano está uns 20 anos atrás en canto á modelaxe, o deseño e todo iso, pero produce cantidades fabulosas. Nótase moita diferencia na calidad do moble español ou italiano frente ao americano, pero

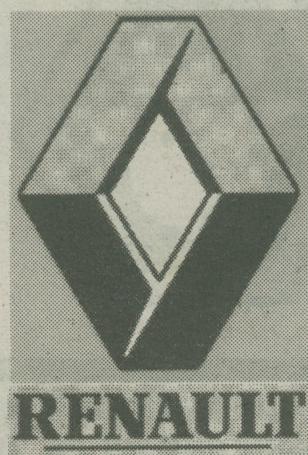
é que o consumidor medio americano é o que demanda, un moble corriente e barato. Incluso os melhores mobles son más baratos cos nosos, mobles de madeiras extraordinarias como a cerdeira americana ou o castaño, mobles más baratos cos nosos aquí e despois hai que exportalos.

Había alí un importador que dicía, e sería verdade, se-lo más importante dos EEUU, que importaba de Taiwan mil e pico de vitrinas á semana. Dixo: mire, ese moble que traen vostedes gustaría para a miña casa, pero non para o público americano.

E quedamos en leva-lo moble e expoñelo, porque expoñer non é moi caro; ademáis dábannos a facilidade de expoñelo todo o ano, porque as instalacións que hai alí son dos industriais e téñenlas abertas para levar aos seus clientes alí. Pois iso, por un prezo módico para o mantenimiento, podíamos ir alí. Pero claro, iso trae un gasto tremendo e a aventura de que podíamos vender ou non; é o máis importante: é un mercado dun consumo fabuloso, e encárgannos 2000 xogos ao mes, e A Estrada non ten esa capacidade de produción. Ao final, quedouse coa Xunta e expuxémoslle o caso, pero logo veu

a crise e a reducción de orzamentos e non se comprometeron.

Ademáis teñen outras ventaxas: o despido é libre, os impostos son baixos e hai unha competencia tremenda. Diciámelo un industrial, contestándome a unha pregunta, que un obreiro costáballe unhas 6000 pesetas e a nós sáenos nunhas 12000, estando o dolar daquela a 125 pesetas; claro, a seguridade social non é un sistema obligatorio, industrias moi ben montadas, infraestruturas perfectas... Alí todo o mundo pensa no traballo e nada más, rendir ao máximo. Dicía este empresario que se lle chega un obreiro pola mañá, e ve que non rinde, e pola tarde xa non volve. Aquí o obreiro non ten problemas, ten emprego, agora o que non vale, non. Por iso alí nas rúas vese moita xente na miseria, xente que non vale e non hai quen o protexa. E se eu non boto do traballo ao que non rinde, o empresario de enfrente vaino facer, e se quero competir non me queda outra solución. Ver como funciona ese sistema e como é un mercado de verdade, que non é, é a lei da selva: o máis forte é o que impere e o máis feble desaparece. Hai que espabilhar.

AJ
AUTOMOVILES
GESTOSO

Avda. Fernando Conde, 123
36680 - A Estrada

AC Aluminios CAMPOS S.L.

□ Carpintería de aluminio en xeral □ Persianas plásticas □ Cristalería e montaxe en obra □ Cizalla e pregadora □ Cerraxería en xeral □ Persianas metálicas de seguridade e montaxe

R/ Muíño, 57. Teléfono (986) 57 03 95 A Estrada

O museo do Pobo Estradense

□ Olimpio Arca

A constitución do Museo do Pobo Estradense foi unha vella e constante teima do médico de San Miguel de Castro, Doutor Reimóndez Portela.

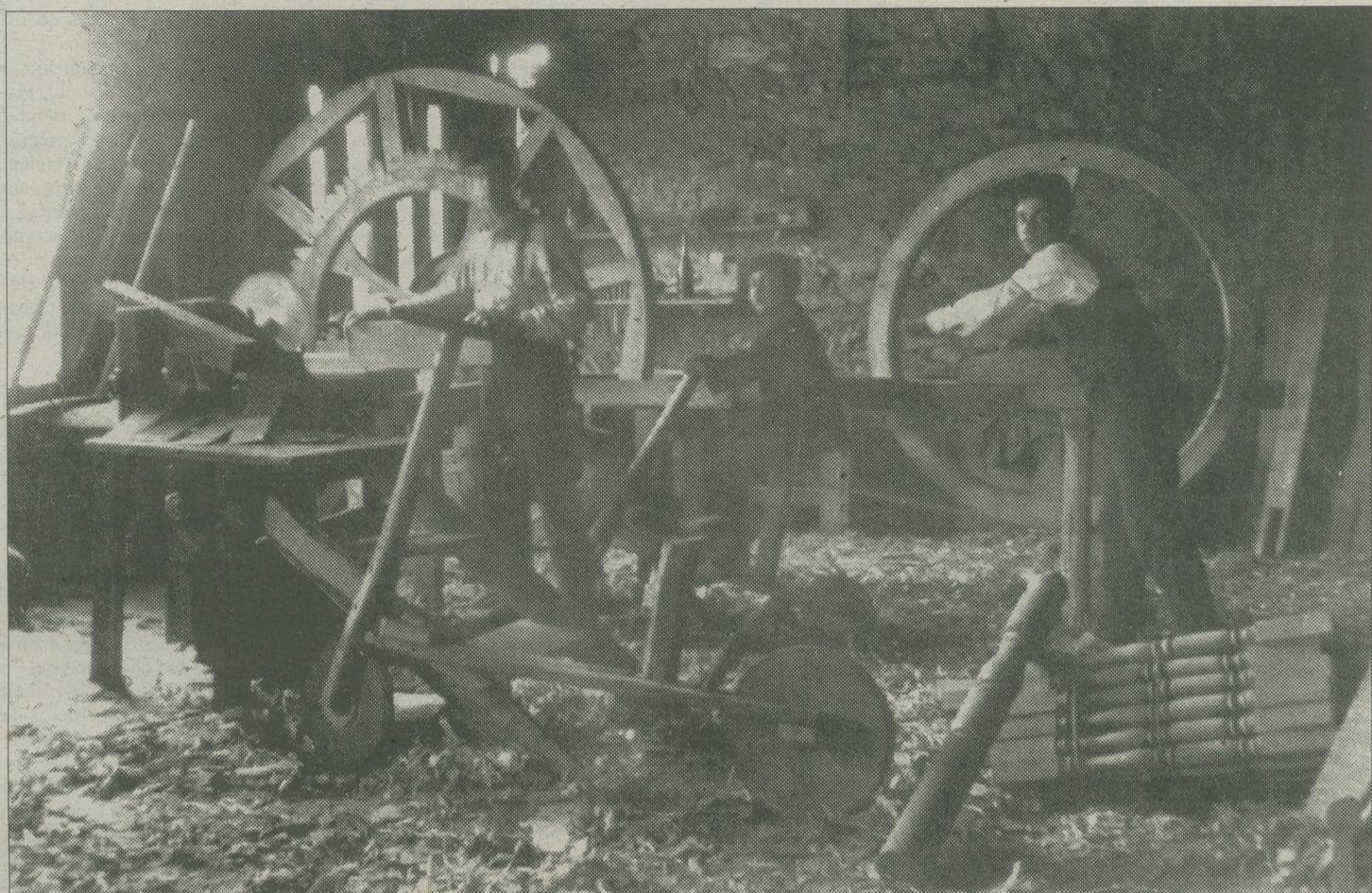
No seu decote camiñar por carreiros e congostras, nas súas reiteradas visitas ós casais e ás igrexas do noso Concello, D. Manuel ollaba todo aquello que tiña relación coa nosa idiosincrasia, con todo aquello que formaba parte da nosa cultura, da nosa historia, con toda aquela importante heranza dos nosos devanceiros. Na súa «libreta de campo» tomaba notas, preguntaba ós veciños, captaba co obxectivo da súa cámara de fotos todas aquelas «menudencias» encol dunha peza, dun cruceiro, dunha paraxe, imaxes que os estradenses e, se á man viña, tamén outros moitos debían coñecer.

Dese labor calado de don Manuel saen do prelo os seus interesantes e coñecidos libros: «Guía Turística de La Estrada» (dúas edicións); »Cruceiros e cruces do nordeste da provincia de Pontevedra»; »A rapa das bestas»; »El camino a Santiago por el suroeste», e sobre todos o seu volume «A Estrada rural», vademecum obrigado para os estudiosos do noso Concello.

Pero con ser moito este traballo, don Manuel non estaba satisfeito, non acougaba nos seus deseños de transmitirle ás xeneracións vindeiras todo aquel fato de testemuños da nosa cultura que non estaban nos seus libros. Tiña medo que a ignorancia ou a nogalla e indiferencia das xentes deixasen esmorecer todas aquellas pezas que, xa afastadas do uso diario, estaban abandonadas nos currunchos máis insospeitados.

Dende a Asociación do Centro de Iniciativas e Turismo, da que era presidente, expuxo a súa idea da creación dun Padroado para a Constitución do Museo do Pobo Estradense.

A acta de constitución do Padroado ten a data de outubro do ano 1986. Os correspondentes estatutos foron aprobados polo Goberno Civil no mes de Decembro do mesmo ano. A finalidade, coma a de

tódolos museos, é obvia. Está reflexada na acta de constitución e ha se-la recollida, estudio, catalogación, conservación e exposición ó público de todos aqueles utensilios, aparellos que teñan un valor e interese etnográfico. Estas pezas procederán de aportacións voluntarias de persoas ou entidades que as entregan como doazón ou en depósito. Neste último caso o Padroado, mediante un récibo, comprométese á súa devolución no intre en que a reclame o propietario.

Endexamais pode dicir un museo que ten moitas pezas, pois sempre han faltarle outras moitas. D. Manuel tiña moitas ofertas de pezas grandes pero a falla de local sempre condicionou desfavorablemente a súa doazón. Por esta causa o doutor Reimóndez tentaba que o vello matadoiro se reparase para que fora o local do Museo. As pezas recollidas estiveron nun principio nun local da rúa de Serafín Pazo, onde estivo a Biblioteca. Estando alí, unha noite entraron uns descoñecidos e levaron algunas

pezas de cerámica, un puñal, etc.

Entre as pezas que temos hoxe catalogadas, hai dous sarcófagos, pedras de muíños da cultura castrexa, un tear con tódalas pezas de traballa-lo liño, doazón da familia Carballeda, unha serie de fotografías retrospectivas da nosa vila, libros e revistas, etc. Como pezas de valor afectivo temos no museo parte do mobiliario do derradeiro cuarto de Castelao, que puideron vir de Bos Aires gracias á xestión da coñecida modista estradense, Lola Rey. Arranxado o matadoiro vello, andamos xestionando establece-lo Museo alí. Pensamos que o concelleiro de cultura comprende o problema e que está en boa disposición; a correspondente autorización estará, pois, nas mans da Corporación municipal.

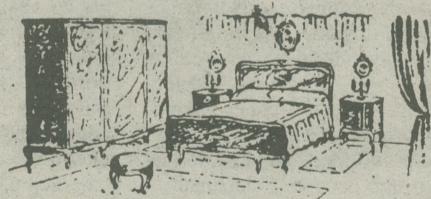
Poucos meses despois do pasamento de D. Manuel sacamos do prelo un pequeno monográfico sobre o «Carro do País» que será o primeiro da serie «Aparellos de labranza», debezo derradeiro do doutor Reimóndez. En colaboración coa Fundación de Exposicións pre-

sentamos, na Feira do Móble do ano pasado, un stand con ferramentas de carpinteiro. Na seguinte mostra de artesanía tamén estivemos presentes, esta vez con máis de cincuenta pezas de labranza: arados, sementadeiras, sachadeiras, carro, etc., e ó mesmo tempo presentamo-la biografía e obras de trinta e tres escritores nacidos neste Concello. Neste apartado non podo esquençar-las facilidades e axudas que sempre nos brinda o Presidente da Fundación, Sr. Fernández Vieitez. Este ano voltaremos a ter stand propio na Feira do Móble, xa que logo contamos con un importante fondo propio de ferramentas gracias ás doazóns de particulares. Entre estas, debo agradecerlle a doazón de D. Ricardo Rodríguez, castrense, de máis de cincuenta pezas propiedade de seu pai. Certamente, as doazóns que nos chegan, alentan positivamente o noso traballo. Entendemos e esperamos que segundo se nos vai coñecendo e se poidan facer exposicións no local propio, han aumentado as doazóns, coma a da

familia Peroja de Agar. Non ha faltar tampouco o que pensa que os catro ferros vellos que ten valian un diñeiral, pero iso será problema seu.

As nosas urxencias pasan, en primeiro lugar, por arráxarmo-lo local; temos tódolos apeiros de labranza pero como áinda non resolvemos o do local, o que temos na Casa da Cultura non ten cabida para eles. Despois, continua-los monográficos e recoller tódalas pezas que se nos ofrezan, en especial, nos apartados de labranza e carpinteiría, pois entendemos que son os más representativos deste noso Concello, non esquenzámos-las loitas das sociedades agrarias das nosas parroquias. E irmos con paciencia nesta recollida pois neste traballo non se pode ir ás presas, e non se pode atender a tódolos frentes de golpe.

* OLIMPIO ARCA CALDAS é mestre xubilado e Presidente do Padroado do Museo do Pobo Estradense «Manuel Reimóndez Portela»

Muebles M. REBOREDO

Avenida Benito Vigo, 25
Teléfono 57 09 20

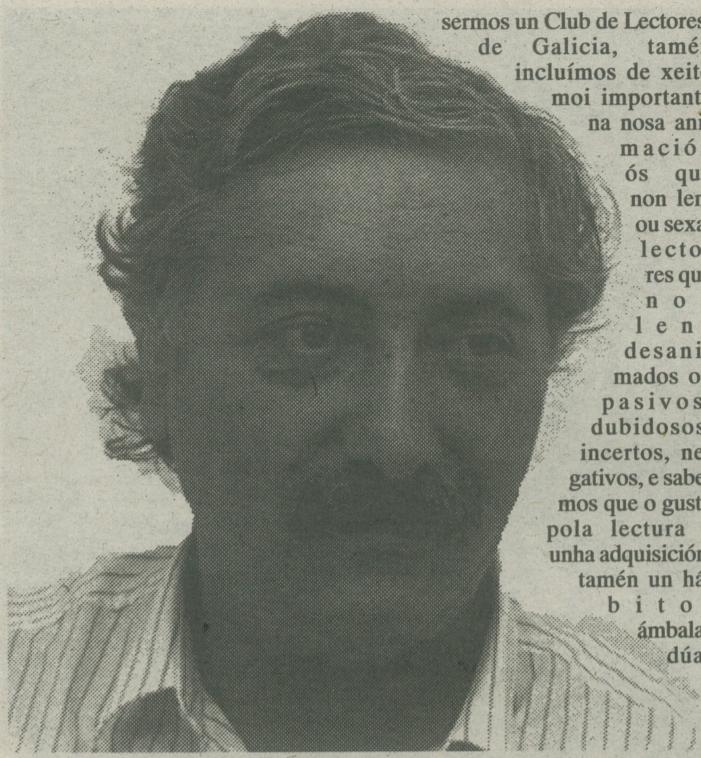
36680 A ESTRADA
(Pontevedra)

**Gorral y
outo, s.l.**

diseños exclusivos

Carreteira de A Estrada - Santiago □ Toedo, 10
Tlf. 57 28 41 □ 57 29 56 Fax: 57 29 12

O Club de Lectores presentase na Feira do Móble

□ David Otero

Moitas son as persoas que están convencidas, máis que vencidas, de que ler é unha boa cousa, non fai mal e tamén, os mesmos convencementos son os destas persoas para os que non len. Os que non len, pensan de seguro, que nin lle nacen vexigas na cara, ninandan defectuosamente, nin son máis feos cos outros. Pois ben, na primeira afirmación, a de que ler é unha boa cousa, un grupo de persoas, entusiastas e entusiasmados, foron invitados, aquí en A Estrada, ó redor deta idea e que foi moi ben acollida e con moita ilusión pola Fundación de Exposicións e Congresos, e así naceu o CLUB DE LECTORES DE GALICIA. Xuntámonos e puxémonos a traballar nos convencementos de afondar no que se debe entender por lectura, pola súa animación, polo que é o libro e mailo seu significado, no que é a literatura e na posibilidade de facer novos lectores. Para todo iso, consideramos importante motivar e/ou crear nós mesmos moitos contextos, lugares e espacios, todos eles acolledores, abertos, sen máis condición que a de querer pasar por eles, para que os lectores e os non lectores poidesen, e poidan, expresar intereses, sentimientos, emocións, dificultades e atracos, negacions e afirmacions, opiniós e criterios. De principio, neste noso animar, promoveremos diálogos, que as palabras saian e o fagan libremente, porque si e porque lles peta, para que enchan de vida moitos silencios e tantas dúbidas, para que se lle afiancen as afirmacions e os convencementos. A necesidade, o gusto, de ler e por ler poderán aparecer ou non, pero iso, para nós, é posterior a esta primeira intención que nos move tanto como nos une. Sabemos que iso non dependerá soamente de nós, é unha responsabilidade que non queremos, tamén ha facelo de factores contextuais, ambientais e/ou culturais. Non olvidemos que os hábitos culturais - tanto dos entornos como dos fogares - xogan papeis de moita importancia nestes casos, más, ás veces, que as boas intencions de outros, as cales son complementarias e non únicas nos procesos de animación á lectura. Non olvidemos que, a pesar de

sermos un Club de Lectores, de Galicia, tamén incluímos de xeito moi importante na nosa animación ós que non len, ou sexa, lectores que non len, desanimados ou pasivos, dubidosos, incertos, negativos, e sabemos que o gusto pola lectura é unha adquisición, tamén un hábito, ámbalas dúas

cousas lentas no seu proceso. Non falemos, e si que hai que facelo, dos andacions que se desenvolven ó redor dos non lectores. Por todo iso, pola nosa parte, queremos vivi-la animación, o amor e maila paixón, nos camíños que nos han levar á lectura, asemade ós libros para que estes, con outras cousas, animados e animadores acompañantes nas nosas vidas. Agardar isto, non facelo sería mentira, é fermoso áinda que sabemos, e ocorre moitas veces, que despox da animación moitos seguen sen ser lectores e non ha pasar nada. Iso, desde logo non quita que nós sigamos a axudalos, non imos se-los únicos, que os motivemos, cos que recremos moitas cousas e que non perdámoo-las arelas por ilusionais. Hai que saber que o feito lector é un feito sobre todo individual, tranquilo, desexado e querido, convencido e reflexivo. O verdadeiro lector, e así é un dos nosos principios, éo consigo mesmo. Pois a lectura tamén é, e moito, un camíño ó interior do lector. De tódolos xeitos, o lector non pode ser un viaxeiro sen volta, mellor ha ser un conquistador, nunca un colonizador. Pola lectura, sabémolo ben, mínguese a nosa insatisfacción amorosa. O carácter literario dun texto varía xa que logo, e moito, co tecido que lle aporta o lector. Moitas veces o lector, borrando, escribe mellor o texto. O libro non ten unha significación fixa, inmóbil. No contacto co lector prodúcese moitísimas mutacións, pois a entidade do texto, do libro todo, depende en boa maneira do tipo de lector.

Outro dos aspectos importantes a termos en conta é o carácter non obligatorio que debe te-la lectura. De ser así, a nós soamente nos quedaría azucrar esa obriga, facela entretida, pero non é nin suficiente, nin aconsellable. De tódalas maneiras, e insistimos, a nós de momento, no Club de Lectores, interésanos e moito a animación, esa que é previa á lectura, pre-lectura, sobre todo, para entendérmonos, para mete-lo bicho da lectura nos lectores que non len. Para iso proporemos unha serie de iniciativas, reflexionadas nas posibilidades e nos tempos, loxicamente non únicas e infalibles, que permitan as nosas intencions e así con elas, chegar ó maior número de persoas de Galicia. Dirixímonos a todos abertamente. O que nós propoñemos non ten por-

que se-lo mellor e así estamos altamente receptivos a tódalas indicacions de boa fe, ás críticas e a todas aquelas suixerencias que nos permitan mellorar cada día, pois animados, animamos. Desexamos desescolariza-la lectura. Non se tyrrata de sacala da escola, pero que si non estea soamente nella, pois a vida diaria, a sociedade e non a escola namais, son quen deben, de certo, tentar potencia-la lectura, animala, facela e vivila. Non nos diriximos soamente ós nenos e ás nenas, que iso non sexa disculpa, queremos que tódolos galegos e galegas, que contem connosco, pois non teñen que ter en nós o único referente, participen activamente da lectura, valoren os libroso así dean realidade, polos camíños da nosa cultura e da nosa lingua, a un feito cultural, dirímos que humano sobre todo, como é o exercicio do pensamento, o esperta-las emocions a través do acto lector da man dos libros.

En base ó exposto, e como pequena introducción, queremos manifestar que o Club de Lectores de Galicia nace na idea de borrar soiedades e silencios na actividade intelixente da lectura no íntimo e eficaz contacto cos libros da nosa cultura, na nosa lingua e así saber de tódalas universalidades. No Clube de Lectores de Galicia non quixésemos saber de silencios nin de escurridases. Non nos gustan as imposiciones e por iso queremos descubrir e recrear moitas luces, posuir forzas, enerxías e conviccions. Temos que provocalas palabras, os falares e todo no sentido común, na ética, na busca consciente de soluciones sabendo dos problemas. Neste proxecto de felicidade saberemos de moitas certezas, de libros ilusionantes, de lecturas creativas e actividades. Así han nace-los hábitos dentro do noso proxecto de dignidade na cultura e na lingua. Afirmamos que a lectura é un exercicio do pensamento, que o lector debe amar e busca-la maneira de posui-los libros, pois é unha verdade tal que os lectores fanse lendo e son os libros quem tamén nos descubren as belezas. Non olvidemos que a lectura non é unha orde e si ha ser un desexo fundo, convencido, motivado. Hai que sentirse moi feliz na beleza das lecturas.

O Club de Lectores de Galicia ha ser un grupo formado por xente que queira, por rapaces e rapazas, por mozos e mozas, por adultos. Estes han ser que desexen facer da lectura non un pasatempo ou unha obriga, mellor unha maneira de ver e entende-la vida. Tódolos membros han de sumar, mellor multiplicar sen dividir, esforzos. Han entende-lo club como un intercambio un encontro no que sexan verdade as relacions humanas. Promoverán os encontros e mailos contrastes, así como a participación nas actividades e propostas. Trataremos de fomentala lectura en cantidades que estean ó noso poder e así, disto, basea-las nosas cualidades. Concordaremos todos no necesario do amor polos libros.

Entendemos que no noso Club han se-las actividades creadoras e creativas has que terán poder curativo, poder tan necesario como preciso. Non queremos títulos magníficos con contidos mediocres, con proxectos falsos. Por iso, as liberdades, as tolerancias, han ser quen collan polos cabelos con dozuta a tódalas sinceridades, así han se-los criterios e mailas opiniós quen dean a última pal-

bra. Interviremos, pero non queremos interferir. Axudaremos e así, no traballo, a que soamente aquilo que xorde dos soños é soñar. Hai que senti-la necesidade de avanzar por todo aquilo que sexa preciso para obter novas actitudes e tamén, estas, más positivas. Teremos, para iso, que compartir pensamentos e sentimentos, poñendo en bo acordo o coñecemento co pensamento. Non ha sermos difícil expresar claramente como queremos ser. Construiremos realidades feitas concien-

futuristas. Os libros son como o ouro nas nosas lendas. Teñen moito de riqueza e tamén moito de sagrado. Telos, é facernos como inmortais. De principio, sen sacar nada, mellor algo tan fermoso como falar, ler, escribir, crear, recrear, que todo é medrar interiormente. Tamén, non olvidemos, que a actividade lectora vai polas páxinas dos libros da mesma maneira que polas imaxes visuais ou pola pantalla do ordenador. Temos que facer de todo e con todo, actos lúdicos, creativos, e sobre todo, persoais.

Somos douce milleiros e medio de socios e temos que poñernos a facer cousas. De primeiro, como avance, fixemos no mes de agosto OS LIBROS NA FRESCURA. Foi poñer un chiringuito de libros na Piscina do Concello. Movérone doucentos libros e así achegáronse a eles outros tantos amigos. Estamos seguros que esta idea debemos espallala e propoñela a toda Galicia. Coidamos que unha boa maneira de ligar cos libros, de velos e tocalos e se cadra, tamén de lelos. Imos sacar agora unha unidade didáctica: LIBROS EN FAMILIA, na que proponemos facer - repetimos, en familia - un libro. Primeiro inventa-lo argumento e logo, en folios, escribi-lo texto, face-las ilustracións, enmaquetalo, titulalo e publicalo. Con todos queremos facer unha exposición e nela que, os autores que o desexan, expliquen as súas emocions e vivencias en familia. Pode ser unha fermosa xornada de contrastes e criterios moi válidos e interesantes, sobre todo lonxe dos críticos oficiais e dos intereses comerciais, pois hai que ler con sumo gusto e non por consumo, son moi diferentes unha cousa da outra. Andamos a voltas cunha revista que sexa o noso órgano de comunicación cos nosos amigos e asemade artellando a rede de correspondentes - ¿apúntate? - para estarmos de seguido en contacto para iniciativas a suixerencias.

Estas son, de xeito moi explícito, as ideas fundamentais do CLUB DE LECTORES DE GALICIA, ata o de agora.

Unha vez máis, e repetimos, non se trata dun grupo pechado, pero por algo hai que empezar. A partir de agora, estades todos convidados a formar parte, a traballar e a precisar tódalas ideas que se expoñan dándolle carácter de feitos concretos. Non olvidemos que a lectura ten componentes fermosos. Ten a imaxinación, a fantasia, e estas, na maioría das persoas, constitúen un filón tan pobre que cando se atopan, producen tanto abrío que nos deixan marabillados. De querermos, podemos e nós, no noso (teu xa) CLUB DE LECTORES agardamos por todos, pois poderá estar un solpor en perigo, pero sempre aparecerá algúen decidido a salvalo, pero OS LECTORES, por riba, son quen o farán grande e eles son quen poden poñelo definitivamente a salvo, pois, os lectores, saben das comunións das palabras. De todos eles, dos lectores que somos todos, han dicir e ben: Achegáronse ós libros. Fixérono como con medo ata abrilos de par en par. Levaron decídidos os sabores das palabras ós seus labios e souberon dos sabores e dos sabores, rebullironlle as ideas, os seus corazóns latexaron a fartaren e foron moi sabedores doutras vidas e así, por sempre, quixeron ler e mesmo escribiron. Ogallá sexamos quen de conseguiu.

X

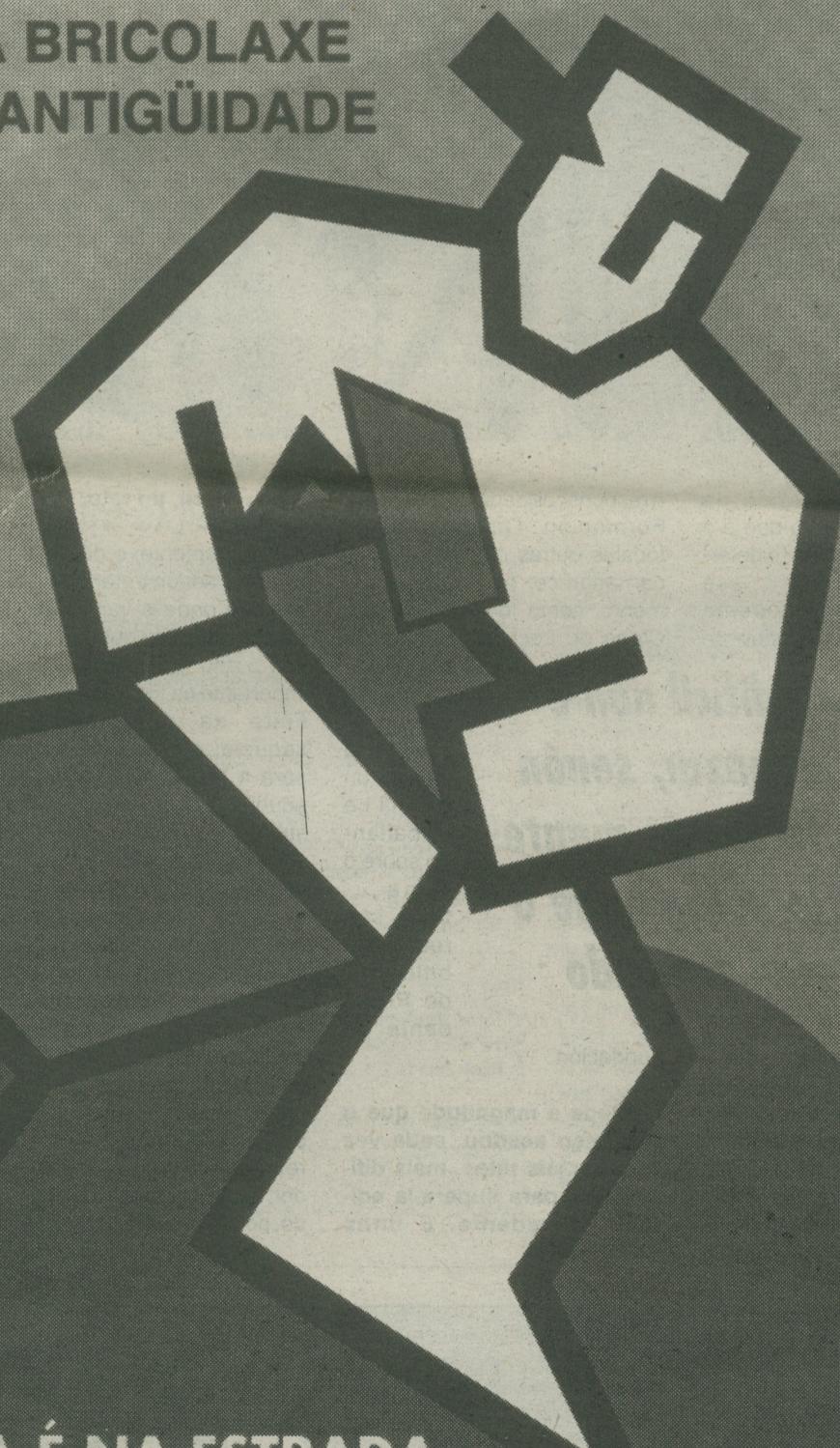
FEIRA DO MOBLE DE GALICIA

A ESTRADA

Do 9 ó 17 de SETEMBRO

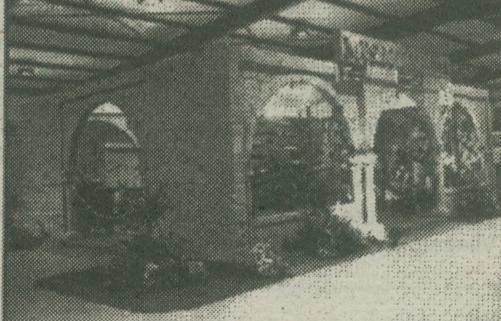
II SALÓN DA BRICOLAXE

I SALÓN DA ANTIGÜIDADE

A NOSA CITA É NA ESTRADA

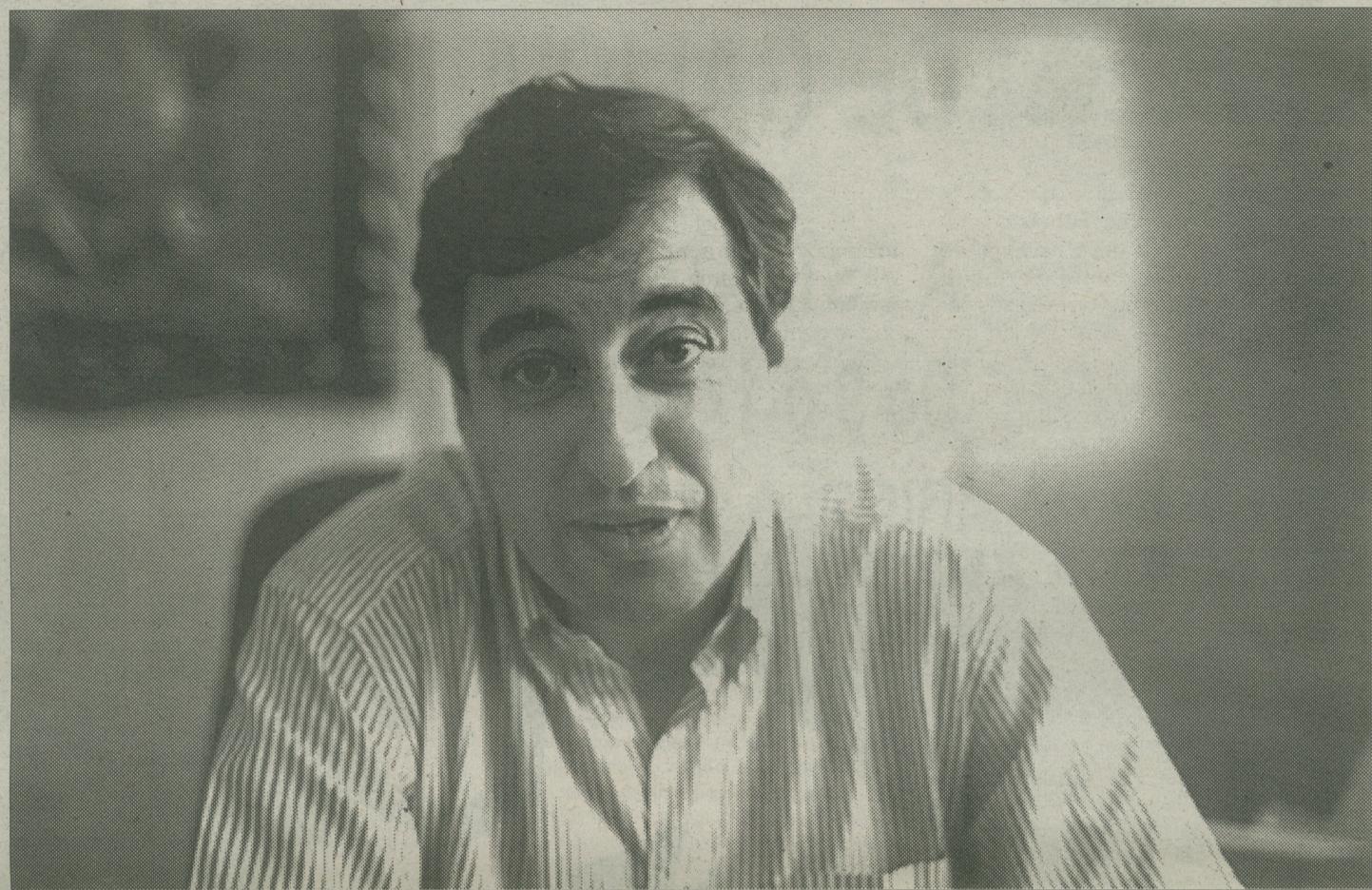
FUNDACIÓN DE EXPOSICIÓNNS E CONGRESOS DE
A ESTRADA

Presidente da Fundación de Congresos e Exposiciones da Estrada

Xosé Fernández Vieitez

Non sen esforzos, tivémo-la oportunidade de falar co Presidente da Fundación de Congresos e Exposiciones. Un home de aspecto mozo, llano e agradable, ocupa este cargo, que un despacho funcional e feito ás presas, convirte nun deses funcionarios de rango, asépticos.

Vostede é o presidente número cíntos desta Fundación?

Da Fundación como tal Fundación, o 2º. Da Feira por suposto que non; antes da Fundación celebráronse 6 edicións da Feira do Móble que se encargaron de organizarlas a Asociación de Fabricantes do Móble da Estrada. Xa desde hai dous anos funciona a Fundación; que tivo como primeiro Presidente a M. Lema, e fun eu quen o sustituiu.

Cales son as súas funcións?

Funcións todas. E dicir, hai un Padroado que está presidido polo Conselleiro de Industria, e onde estamos o Concello da Estrada, a Deputación Provincial, a Cámara de Comercio de Vilagarcía e a Asociación Co-

marcal de Empresarios da Estrada, que forman o que é o Padroado. Nun momento determinado, nomean, ese Padroado, un Presidente executivo, e ese Presidente executivo en principio ten, guiados un pouco polas liñas marcadas dentro do Padroado e dacordo coa normativa legal sobre feiras, sobre estatutos, etc., pois un pouco o que se lle encomenda a través do Padroado;

neste caso concreto é a organización de Feiras previamente aprobadas polo Padroado, como é a Feira do Móble, e neste caso Artestrada, neste ano queríamos incluir unha más, e levar dalgunha maneira

a responsabilidade da Escola de Formación Ocupacional e tódalas outras cousas que podan aparecer en calquera momento, como foi neste caso o Clube de Lectores de Galicia que depende da Fundación, aínda que hai un comité traballando sobre o tema..., pois son responsabilidades do Presidente da

Fundación.

Dada a magnitud que o certamen acadou, cada vez haberá más retos, más dificultades para supera-la edición precedente. E unha

tarefa difícil, un reto.

Loxicamente, o difícil non é avanzar, senón tratar de manteñelo listón onde o van poñendo. Certamente, hai que recoñecer que o ano 93 pois foi un salto importante na Feira; fixose unha Feira xa moi importante daquela; nomeáronme a min para o 94 e tíña que superar aquel listón. Eu penso que se superou, polo menos en público dobramos o do 93 (máis ou menos); xa é un paso importante pois é unha Feira comercial que depende moito do público. Incluimos nese público unha porcentaxe importante de profesionais que viñeron de todo o Estado, aos que se lles mandara previamente un carnet de profesional; entón foi unha sorpresa gratísima que cando revisámoslo arquivo no ordenador, os carnets que foran entrando, pois foi sorprendente ver que

aquí viñera xente de toda España, revistas especializadas; este ano potenciamos este tema pois, loxicamente, é a xente que nos interesa: xente que compra, que vende; os que veñen comprar para vender ou os que veñen vender para que se compre..., é dicir, estás creando un mercado aquí que é o que se pretende.

Vanse introducindo novos factores: o ano pasado o 1º Salón de Bricolaxe; pois ben, xa hai empresas que están pedindo que se faga a 1º Feira do Bricolaxe, independente da Feira. Pero hai que te-los pes natera, posto que sí é certo que ese Salón funcionou dentro da Feira, con público establecido e fiel, pero non te podes fiar de que se o fas á marxe o resultado vai se-lo mesmo. Hai que ir lanzándoo pouco a pouco dentro da Feira do Móble.

Outro tema foi o atraer aos deseñadores á Feira, cousa que

**SERVICIOS
PONTE SPL
LIÑARES S.L.**

Lagartóns
Tlf. (986) 57 38 95
A Estrada (Pontevedra)

semellaba difícil, pois o moble que se fai aquí é artesán e que semellaba que non habería moitos puntos en común cos deseñadores, sen embargo estiveron o ano pasado cunhas Xornadas de dous días, con xente de prestixio, profesionais que traballaran para a EXPO, xente preparada, dando charlas... e creo que se entenderon ben ata o punto de que eles mesmos queren volver este ano. Vai haber un pavillón onde van traer traballos feitos por eles, non para comercializar, senón, para que se vexan traballos de deseño de toda Galicia.

Creamos un premio, non podo dici-la cantidade pois estou pendiente de confirmacións, un premio nacional de deseño que imos centralizar aquí; dotámoslo de entrada con un millón de pesetas pero estamos a espera de que FINSA, que é a empresa patrocinadora, nos diga se acepta ou non esta financiação. Decidirano a última hora, pois nestas datas é difícil calquera xestión. A idea do premio é presentalo este ano, dar un ano e no vindeiro entregarlo premio que falle o xurado. E creo que será bo o entendemento entre o moble de deseño e o artesán que se fai aquí. Porque hai outra cuestión: se se quere que A Estrada sexa a capital do moble de Galicia, ten que haber todo tipo de mobles, non só artesáns; o cliente ten que atopar de todo.

... En fin, o listón vaise subindo paso a paso, e fixéronse cousas moi importantes: por exemplo, que non é comercial e de cara ao público non é tan interesante, pero como tradición e sentimentalmente é importante, é o Museo do Moble: recuperáronse pezas, doazóns... Inicialmente a nosa idea era facer alí dentro un museo permanente dentro da Fundación, pero como non lle vimos moitas posibilidades trasladámolo os fondos ao Museo do Pobo Estradense, e en principio non están donados oficialmente pero, ben, están da man de Olimpio Arca que é quen manexa un pouco todo isto. Este ano ímoslle dar outro empuxo a este tema tamén; estamos a retirar algunas pezas, sacando outras novas que temos, e vaise repetir.

Incluímos este ano un pavillón que é de Anticuarios; faremos o Salón de Antigüidades onde profesionais dos anticuarios poderán expoñer. Eles mesmos pediron que se faga aquí neste marco unha Feira independente de antigüidades, pero eu quero ser prudente, e teño a dúbida de facelo porque mentres veñan con mobles auxiliares, decoración... non hai problema, pero o

día que fagas unha Feira de Anticuarios en grande empezarán a meter camas, armarios... e xa vai implicar competencia cara á Estrada; entón, está un pouco ahí a dúbida. Non queremos interromper o negocio que nós mesmos potenciamos.

Teremos tamén unhas Xornadas sobre Hixiene e Seguridade no Traballo, unhas Xornadas sobre a Muller Empresaria en Galicia con xente moi relevante. Dentro do que é o Clube de Lectores de Galicia tamén estou matinando en incluir un apartado de braille. A idea xurdiu na Festa da Empanada en Silleda, onde coincidín con Miguel Durán, a quen por amizade convidei a visita-la Feira este ano. Aproveitaríamo-la súa presencia para inaugurar ese apartado dentro do Clube de Lectores, abrindolle aos invidentes unha nova posibilidade. Ao ser un Clube de Galicia e con máis de dous mil socios, pode que facilite a incorporación dos cegos contar co método braille.

Cal é a relación de expositores con respecto á ultima edición?

Incrementase algo. Pero máis importante nesta Feira co número é a calidad e o espacio; más ou menos, incrementase con relación ao ano pasado o que son os anticuarios, carpas, pavillón dos deseñadores, que non vai na parte comercial como os demás expositores, sen embargo é un pavillón más. O importante é o espacio que se ocupa e a calidad do que ven. Hai feiras de miles de metros e expositores sen calidad óptima.

Economicamente non hai descartes para vir á Feira expoñer; o 100% dos que veñen din que a Feira é moi rendible

Exemplo, para accederen á Feira?

Queremos facer un estudio sobre A Estrada, da súa economía, industria, etc., e ligalo á Feira. E dicir, cal é dentro desa economía a repercusión da Feira?. Hai xa datos que manexamos, pero un estudo en profundidade revelaría distorsións, sumidoiros nos datos económicos que nós non somos quen de abrir; ás veces, produción é man de obra dunha empresa non son explicables. Pero ese non é problema noso.

Economicamente non hai descartes para vir á Feira expoñer; o 100% dos que veñen din que a Feira é moi rendible. Se alguém ten problemas económicos

facilitámoslle la participación sen necesidade de pagar previamente; iso pódese solucionar; non quero dicir que non se cobre, sería un precedente perigoso pois non sabes con que sinceridade che pode vir un fabricante. Non podes medir con distinta vara aos empresarios que veñen expoñer. Nós si podemos esperar que vendan para cobrar, porque a Feira é rendible.

Tamén actúa o feito de que ao esta la Feira, aínda que algúns fabricantes non veñan, axúdalle a vender. Porque non é só esos días, senón todo o ano que ven xente á Estrada porque sabe que aquí hai unha Feira do Móble con prestixio, que avala os produtos, a calidad dos móbles. Se a Feira desaparecerá quizás a sentirán en falta

aqueles que hoxe a consideran inútil.

Hai algo máis que esta edición presente?

Unhas Xornadas que se están a preparar; o Colexio de Delineantes presentaron un ante-proyecto, aceptámoslo e agora en breve presentarán o programa definitivo, creoo que sobre interiorismo.

Cal é a superficie da Feira, orzamento e o volume de negocios aproximadamente?

Temos 9.000 metros cuadrados de superficie, 8.000 en carpas; o orzamento da Feira é de 30 millóns de pesetas e o volumen de negocios anda polos 20 mil millóns de pesetas.

Xa tes toda a moda Outono-Inverno

McClow

A Estrada
Calvo Sotelo, 44

Pepe Jeans™
LONDON

Levi's

DIESEL
JEANS AND WORKWEAR

Luis Torres

O moble de deseño e a Feira da Estrada

Fai un par de meses, puxémonos en contacto coa Fundación para facer un tipo de convenio entre o Colexio de Aparelladore e a Fundación; eles estiveron de acordo e entón presentámoslle un anteproyecto de convenio e unha das actuacións que queríamos ter con eles era participar nesta feira, a participación ía ser en dúas facetas; unha delas é ter un stand onde se lle mostre aquí, ós empresarios do moble da Estrada, a tecnoloxía de deseño asistido por ordenador. No stand habería dúas partes, unha parte adicada a iso e outra adicada ó que é o propio Colexio, relacións cos colexiados... porque hai moi pouca colexiación na zona e queremos que todos participen no colexió.

O outro tipo de actuacións que queremos levar a cabo é a de facer unha xornada técnica dedicada á delineación, esta xornada técnica estámola preparando, tómala esbozada, pero aínda non está perfilada. Vai ser unha xornada de mañá e tarde, pola mañá vai haber unha conferencia sobre o tema e pola tarde unha mesa redonda cos empresarios do moble e con delineantes, empresarios de accesorios do moble, como por exemplo: a pedra, a forxa... Este sería o esquema xeral que xa é definitivo, o que aínda non temos claro é quen ven.

No Congreso de Decoradores que se vai celebrar queremos deixar claro que nós tamén temos aí un campo, que non é o campo dos decoradores nin é o campo do xefe de taller, porque no proceso de elaboración do moble, do moble de deseño, hai tres partes diferenciadas, que ata agora non estaban diferenciadas porque o xefe de taller facía de decorador, de delineante e más de xefe de taller. Para que unha empresa sexa competitiva hai que diferenciar estas tres partes; o deseñador do moble deseña as liñas xerais, despois ven o delineante especialista en mobiliario que é o que vai facer os planos do moble, ou sexa, os planos de detalle e incluso os planos de corte (o que se perdería moita menos madeira da que se perde), e logo estaría xa a función propia do xefe de taller.

O que se fabrica na Estrada é moito moble antigo, pero aquí tamén ten moito que dici-lo campo da delineación; aquí, como nesta vida todo se copia, moitas veces venche o cliente cunha revista como modelo do que el quere, entón, ese é

traballo de delineantes, que debe resovela cantidade de pezas de castiñeiro que fan falta, que merque, o de taller ou o do almacén, tanta madeira desta ou doutra caste... ; ahí hai que adapta-lo moble e ese é un campo noso, dos delineantes, e que temos que promocionalo, formar á xente para que ese esquema que había antes de entendido en deseño, que se va perdendo...

As Xornadas que imos celebrar están dirixidas, por un lado, aos estudantes de delineación, que imos invitar porque teñen que ver claro que hai un campo que está sen traballar, o do moble, e que aínda que na Estrada hai moitas fábricas de mobles, é un terreo que se pode ocupar. Por outra parte, dirixense aos profesionais da delineación, os titulados delineantes, e tamén aos empresarios do moble, loxicamente, porque está a parte do deseño asistido que queremos introducir.

Sendo unhas Xornadas Técnicas, tamén o público en xeral pode ve-lo que se está a facer: hai certos programas de deseño que poden chama-la curiosidade do público.

A funcionalidade, o obxectivo é a modernización, no sentido de que hai que afollar, para racionalizar máis, economizar para ser máis competitivas. E os verdadeiros profesionais danse conta das avantageas de incorporar estas tecnoloxías; aquí na Estrada, que eu sepa, só hai unha empresa que teña un proceso de fabricación avanzado: é o caso de María Martínez; ali os planos van ao taller, como ten que ser, e todo se traballa polo plano. Desde fai uns 6 anos, iniciaron un plan de modernización que, creo, están a rematar. Daquela, instalaron un taladro automático, informatizado, que viñera un técnico de Italia instalalo, a programalo: había que meterlle unhas coordenadas, e en tempo de nada taladrabache un costado para meter estantes, incluso cambiaba as brocas.

En definitiva, o que nos queremos recalcar é a necesaria colaboración, o achegamento entre dous procesos compatibles de seu, na fabricación do moble: o tradicional e o moble de deseño.

Luis Torres é Delineante Técnico especialista en Edificios e Obras. Traballou en «Catastro», María Martínez, e na actualidade traballa nun Estudio de Arquitectura e Decoración.

Especial novios

Setembro - Outubro - 95

A mellor maneira de viaxar

A ESTRADA: R/ Capitan Bernal 1, Tlf.: 57 28 68 / Fax 57 28 67
LALÍN: Rúa O, 9 - Tlf. 78 34 76 / Fax 78 34 61
SANTIAGO: Rep. do Salvador, 14, 1º Esquerda. Tlf. 59 29 77 / Fax: 59 27 14

Por un cambio de rumbo na Fundación

Unha visión crítica

□ Manuel Rendo

Este ano celébrase a IX Feira do Moble da Estrada, creada co fin de promocionalo moble feito no noso concello e que pasou por diversos avatares ata chegar á edición actual.

Esta mostra promovida pola Asociación de Amigos do Moble foi consolidándose ano tras ano, aumentando tanto en número de expositores como de visitantes, ata chegar a acadar unha dimensión na que resultaba insuficiente o recinto no que inicialmente se celebraba, sendo necesario buscar unha nova ubicación e a construción de naves apropiadas para acollela.

O financiamento da nova infraestrutura obriga a recorrer ás axudas das institucións para facer fronte ao seu custo; a participación destas fai variar o funcionamento da Feira cara a outros modos de actuación, concretado fundamentalmente na ampliación do seu ámbito territorial, antes circunscrito á Estrada, para converterse agora na Feira do Moble de Galiza e na cesión da responsabilidade da organización á Fundación de Exposiciones e Congresos da Estrada (FECAE), constituída pola Xunta de Galiza, Deputación de Pontevedra, Concello da Estrada, Cámara de Comercio de Vilagarcía e Asociación de Empresarios da Estrada.

Este cambio supón tamén unha nova orientación: de ser unha actividade con carácter sectorial e privado levada a cabo polos profesionais do moble cara á promoción das súas empresas pasa a ter (en teoría) un carácter social e público, é dicir, de interese para toda a sociedade, dada a repercusión que a promoción da industria do moble significaría para a economía do país e nomeadamente da Estrada e a súa incidencia na creación de postos de traballo.

Mais esta nova orientación non se chega a concretar. Ao Partido Popular, con representación maioritaria no Padrado da Fundación, só lle preocupa exercer o control sobre a mesma para coloca-los seus peóns nos postos de dirección e manter así a política clientelista que lle resulta tan eficaz para conservarse no poder, esquendéndose de facer calquera tipo de planificación ou de fixar obxectivos a cumplir, de tal xeito que nin sequera se aproban os orzamentos anuais nos que se define a actuación ou actividade a levar a cabo no exercicio, nin se renden contas como legalmente é preceptivo.

Estas eivas traen como consecuencia que non se avance na consecución dos fins que a Fundación tería que cumplir: consolidar a Feira da Estrada como a Feira do Moble de Galiza e potenciar a industria do moble galego frente á producción foránea, como modo de xerar riqueza e crear postos de traballo así como de preparación e cualificación da man de obra que o incremento e modernización da producción requiriría. No seu lugar, só se busca o éxito fácil e, ao cabo,

ficticio. Cada ano trátase de facer unha feira máis grande ca anterior, enchéndoa de stands ás que os produtos expostos nada teñan que ver co contido da mostra (caramelos, chorizos, xamóns, etc.). A falta de innovacións nos stands de mobles (podemos ver na maioría deles a mesma decoración, o mesmo mobiliario e en igual situación que tódolos anos) fai que se teña que poñer como polos principais para a atracción do público os que terían que ser secundarios e complementarios (Mostra de Bricolaxe, por exemplo).

Non se consegue atraer aos fabricantes de mobles do resto de Galiza, carencia que se suple coa presencia de casas que comercializan o moble producido fóra do noso país, introducíndoo no mercado galego en competencia coa producción propia, o que non deixa de ser unha incongruencia se temos en conta que a Feira se financia en parte con diñeiro público de tódolos galegos e o seu gasto só se pode xustificar se redundar na mellora dos nosos sectores económicos.

Tampouco a Escola de Formación Ocupacional, dependente da Fundación, cumple a función que tería que desempeñar como formadora dos traballadores que a industria do moble necesita. Bótase en falta unha programación onde se establezan uns obxectivos claros, unha gradación dos distintos niveis que o/a alumno/a tería que superar en cada módulo ata acadar a cualificación que se persegue (é obvio que un ebanista ou un tallista, poñíams por caso, non se fai nun curso de catro meses), unha descripción dos contidos, a metodoloxía, as actividades e a avaliación, etc. Así mesmo, a selección do alumnado debería facerse en función do seu interese en aprender o oficio e desde a dirección da Escola deberíase deseñar unha intervención pedagógica que dotase ao profesorado dos recursos metodolóxicos precisos para lograr un ensino eficaz. Cómprase tamén asumi-la realización de cursos de reciclaxe e adaptación a novas técnicas para os traballadores en activo. E no canto de todo iso, gástanse tempo e esforzos na organización de cursos que nada teñen que ver co moble, actividade á que tiña que estar dedicada a Escola.

Xa para rematar, e como se pode ver, se se fai unha reflexión sobre o aquí exposto, non é ouro todo o que reloce. Con este artigo, que pretendemos que se tome como unha crítica constructiva, trátase de aporta-la nosa opinión sobre cal debe se-lo contido da Feira e a actuación da Fundación, para que a súa actividade sirva para tirar un beneficio para todo o pobo estradense e galego en xeral, fin que as institucións públicas presentes na Fundación teñen o deber de garantir.

Manuel Anxo Rendo Lema é concelleiro do BNG e ven de abandonar o seu cargo como membro do Padrado da Fundación de Feiras e Exposiciones da Estrada.

Benvidos á Feira

Blanco Motor
Servicio Oficial

Carrateira da Estrada a Pontevedra, Km. 1, 400. (Matalobos)
Tlf. 57 25 64 - A Estrada

Oscar
Rancaño

Reflexión

Non son economista, nin empresario nin vidente, pero iso si, creo ser un dos numerosos concidadáns que áinda conservamos certo grao de sentido común, áinda que vaia un pouco adornado con un toque de pesimismo, que obriganos a agudizalo inxeño e a saborea-los triunfos de maneira más satisfactoria. E o sentido común dime que aquí, na nosa vila, as cousas non semellan que sexan tal e como queren facérnolas ver. Calqueira de nós que pasee polas rúas da Estrada, observará que abríronse novas rúas (urbanizadas co gran esforzo económico de moitos resignados contribuyentes) e, consecuentemente, escomenzouse a construir con inusitado interese e gran celeridade (A Estrada tamén podía necesitado). Cal é o resultado á primeira vista? Por unha parte multitude de locais comerciais ao largo e ancho da vila, que vénndense ou se alugan, sen que polo momento existan «almas» con suficiente osadía para afrontar grandes gastos sabendo que os beneficios están na dúbida; por outra parte, como din polo pobo, o resultado é que cada vez temos menos lugar para aparcar (áinda que eu difira un pouco sobre este punto).

Se o que se pretende é organizar unha boa rede comercial, ou un bo caldo de cultivo para o consumismo, coido que deberíamos escomenzar por outro lado. Cómo? Xenerando riqueza despois de «saber atraer» industrias de «case» calqueira tipo (Nucleares, non gracias). Esta é unha resposta qué, áinda que simplista, non deixa de ter certa validez (xa digo, non teño nin a máis remota idea de economía e finanzas, por iso me disculpo ante quien ten máis coñecementos ca mi; pero como esta publicación nos da pé para opinar, pois opino).

Senores políticos: por unha banda, desde que eu era un adolescente vin como se perdía o tempo co famoso «Polígono Industrial de Toedo»; ¿por que está infrautilizado? ¿Por un «estudiado» encarcemento do chan industrial (léase especulación)? ¿Por desdén político e empresarial? (Peor) ¿Por medo a que se instalen aquí empresas foráneas con outros sistemas de producción que as fagan más competitivas e que obrigan ás «da casa» a recuperar o tempo perdido se quere subsistir? Por outra banda, hai que terminar dunha vez por todas coa pantasma de San-

tiago que pulula sempre por riba das nosas cabezas sendo un handicap para o comercio estradense.

Diante destes dous frentes, penso que os rexedores municipais deberían tentar xa de darlle-la volta á tortilla, e a invertir en fórmulas (que hainas) que fagan más atractiva a nosa vila diante de empresarios e cidadáns de localidades cercanas (e hoxala algún día tamén lonxanas), vendendo A Estrada alí onde se presenta unha oportunidade (Feiras, Congresos, etc.). A mi paréceome moi ben que o noso alcalde queira supervisar *in situ* a colocación de tubos dos sumidoiros, o funcionamento do alumado público, etc. pero sendo empresario como é, tería que saber (se é que hai visión de futuro), que aos inversores atraeselles con cousas como que a nosa vila atopase a 20 minutos dunha Estación de Ferrocarril, 35 minutos do Porto de Vilagarcía, 40 minutos dun dos máis importantes polígonos industriais (Tambre), 40 minutos do aeroporto internacional de Labacolla, e equidistante a Lugo, Ourense, e A Coruña, e a 15 m. dunha autopista que nos enlaza nun abrir e pechar de ollos con Pontevedra, Vigo e Portugal.

Sei que se necesita tempo, que se perdeu moito e que se non cambiamos de *tocata* seguiremos a perder.

Para evitalo necesitase vontade política, empresarial e *vontade do pobo* (vexase Lalín). Certo é que os gobiernos locais (en xeral) absortos nos problemas cotiáns e dificultades políticas, son incapaces moitas veces de tomar decisiones a longo prazo. Esta falla de perspectiva e a frequente importancia dos gobiernos para afronta-los problemas serios que acosan aos Concellos (deterioro ambiental, drogadicción, etc.). Suscitan interrogantes sobre as estructuras e métodos de gobernanza, así como sobre a competencia e formación dos políticos.

Se realmente temos espírito de *vila próspera* e non de *pobo decadente*, enfrentémonos a quem enturbia a nosa convivencia, participemos, fomentemos o asociacionismo, seleccionemos conciencia e democraticamente aos nosos gobernantes e pensemos que o futuro da Estrada non é noso... é dos nosos fillos.

CONTRARREPLICA

□ T. Casais

Como un dos responsables da folla de deportes que produciu unha contestación da directiva do Calobre C. F. quixera matizar esa resposta sen usar la mesma vil moeda de descalificacións nin insultos persoais, e se o meu nome non aparecía entre os colaboradores pregúnteselle á redacción do periódico, non a mi.

Empezan falando dunha restra de mentiras, o único incorrecto do que alí se dicía foi o resultado dun partido que finalizou con victoria do Calobre en vez de cun empate, esa corrección debía figurar xa no n.º de CONTRARRETRANCA anterior, pero un repentino cambio das persoas que levaban o peródico fixo que se publicara dunha forma sorpresiva, ata tal punto que figuro eu no consello de redacción sen comelo nin bebelo pois tiña feito dende xaneiro uns artigos que aparecen nesa edición. Eu non quería entrar na dinámica de se é verdade ou se é mentira a información que alí se dicía, para terminar definitivamente o tema de se foi ou non certo o que alí se dixo, asunto fundamental da protesta, comentarei que alí citáronse nomes concretos de persoas ás que, quen dubide da veracidade da información, pode preguntar. Que elas lles responden e xa está.

Saen logo do comentario que se fixo a un pacto, enténdase ben, non a esa institución, para entrar nun círculo vicioso que pode levar a réplicas e respuestas que eu non pretendía continuar.

Pero na contestación desa directiva fixose referencia a unha alineación indebida nos xuvenís do C. D. Estradense. Este asunto quedou aclarado nun xornal de tirada comarcal, pero volverei a explicar non só por mi, senón tamén polo rapaz implicado. Isto aconteceu na tempada 94-95, o rapaz pertenceu ós xuvenís do C. D. Estradense a tempada anterior e áinda é xuvenil nesta tempada 95-96. Rematara lesionado a liga anterior e áinda non xogara ningún partido na liga en cuestión. Despois de recuperado, decidimos poñelo a xogar; como pertencera á plantilla na tempada anterior, pedíun a súa ficha, que se mandara a renovar, e non aparecía. Como había problemas mecánicos na dilixencia das fichas na federación, decidimos facerelle outra nesa mesma semana e mandarlla. O problema veu porque na federación non tramitaron a ficha 48 h. antes do partido en cuestión. Producíuse así unha falta administrativa. Evidentemente o tema das renovacións das fichas non é cousa do

adestrador. Nada más saber da reclamación, o director Sr. Fandiño chamou á Coruña para comentalo tema. A resposta foi que non había problema, que non se preocupara que todo estaba solucionado. O certo é que esa sanción veu cando xa rematara a liga e o Estradense non tiña por que recurrir, áinda así recurrise, ou iso teño entendido, pois tampouco é labor do adestrador recurrir sancións.

Pero vou máis alá; eu non critico que se poñan a xogar cadetes na súa liga e na liga de xuvenís na mesma fin de semana, hai rapaces que están capacitados para facelo. Pero non me gusta que se faga con mala fe. O que si critico, e duramente, é o poñer infantís na liga de aleívios, por exemplo, é dicir poñer rapaces de máis idade en categorías inferiores. E niso penso que están dacordo comigo a maioria dos directivos do Calobre.

Tampouco se me pode criticar a mi que o Calobre non sexa filial do Estradense pois quen me coñece sabe que é unha das propostas que eu sempre fixen, áinda que contando tamén con outras institucións. Ser filial era unha cousa e aquel pacto era outra. Áinda que eu fora contrario ó mesmo, non me dean a mi tanta importancia como para facerme culpable nin tan siquera dunha pequena parte do mal do fútbol.

Por último, tampouco se me pode tachar de localista, pois naquela folla de deportes citábanse tódalas equipas e asociacións deportivas do Concello existentes daquela.

Non quixera pasar sen mostra-la miña estraneza de que xente tan ben considerada socialmente, da mera crítica a unha cuestión deportiva, que sen querer ter eu toda a razón (que para mi, téñoa) unha cuestión, repito, cando menos discutible, pasase ó insulto e á desconsideración persoal. En canto ó de frustracións e outras lindezas que alí se adican, non sei se a mi ou a outros, gustaríame que aqueles directivos do Calobre que se dean de expertos ou adiviños en psicoloxía falaran comigo persoalmente, ¿verdade?, para ver de descubrir algunha outra frustración, miña ou del; algún complexo, del ou meu; ou algunha cousa boa, que se supón que tódalas persoas teñen, e xuntos, falando, puideríamos axudarnos para levar unha vida mellor, unha vida xa de por si dura. E é que eu teño áinda moi claro que as decisións tomadas no plano deportivo, que se poden criticar, evidentemente, son unha cousa e as relacións persoais son outra moi, pero que moi distinta.

CONTRARRETRANCA

Periódico Estradense Mensual

Edita:
Asociación Cultural A Estrada
Endereço:
Praza da Farola, 1, 1º
36680 - A Estrada
Publicidad
Tlf. 58 81 09
Deseño e Maquetación
Edicións Fouce (SAC S. L.)
Xoán Carlos Garrido
Director
Sindo Villamayor
Redacción
Sonia Sánchez
Ramiro S. G.
Colaboradores
Xosé Lois García
Olimpio Arca
Oscar Rancaño
X. Porto Matalobos
David Otero
Manuel Rendo
Fotografía
Xoánma Porto
Depósito Legal
C-767/90

Contrarretranca non se identifica necesariamente coas opiniões vertidas polos seus colaboradores. As páxinas ofrecidas aos partidos políticos son realizadas segundo o criterio e gosto destes. Abrimos tamén as nosas páxinas a todos aqueles cidadáns, ou asociacións que queira expresarse. Para o cal lles pregamos nos remitan cartas adecuadas pola extensión para figurar nestas páxinas.

COLABORA COA EDICIÓN DESTA PUBLICACIÓN

Dirección Xeral de Política Lingüística
Consellería de Educación e Ordenación Universitaria

 Peluquería Rivadulla

Home e Muller
Cera, Depilación, Tinxir...

Previa Cita

(986) 57 34 34

R/ Calvo Calvo Sotelo - Galerias 2000

A Estrada

Elfos, a educación dos infantes

A apertura dun novo «negocio» dedicado ao ensino sempre debe ser acollido polos estradenses como unha boa nova. Na siguiente entrevista, Marisa Muimenta, directora da escola infantil «Elfos», explícanos a posta en-marcha deste proxecto que ven cubrir un valesiro en canto ao ensino privado de nenos e nenas en período escolar non obligatorio.

Como xurdiu a idea de crear unha escola infantil?

A idea nace alá polo 93 despois de ter traballado con rapaces de tódalas idades en diversos proxectos educativos. Plantexime a posibilidade de facelo con cativos e considerei á Estrada como lugar idóneo, posto que non existía ningún tipo de centro que se adicase ao coidado, formación e divertimento dos nenos/as.

Cales foron os atrancos cos que atopacheis?

Foron atrancos fundamentalmente económicos, xa que se necesitaba dun importante capital para poder levar a cabo esta idea. Ademais de adecua-las instalacións ás esixencias da Logse, o material didáctico e de xogo é moi caro, porque está feito con materiais e formas que non son perigosos para os cativos/as. Por outra parte, non tivemos ata o momento a posibilidade de acollernos a ningún tipo de axuda ou subvención.

Cal é o modelo de escola que quixestes implantar?

O modelo educativo baséase en varios puntos de vista; por unha banda tratamos de

satisfacer as necesidades dos escolares, que están a completa-lo seu desenvolvemento psicolóxico e social, polo que, a escola debe atender a este desenvolvemento e contribuir a el. Por outra banda cremos que a escola debe convertir ao escolar nun individuo autónomo, crítico, e capaz de relacionarse positivamente cos demás, cooperando con eles.

Hai que ter en conta que a educación preescolar é fundamental no futuro desenvolvemento do neno. E nesta etapa cando os rapaces son moi moldeables e influenciables, por tanto unha mala educación ou falla da mesma pode producir máis tarde problemas nos cativos, por exemplo, problemas de socialización, medo a ir á escola...

Con que instalacións conta a escola?

Contamos con dúas unidades de educación, unha para idades comprendidas entre os 0-2 anos cos que se traballa sobre todo a estimulación sensorial, e outra para idades comprendidas entre 2-3 anos cos que se traballan xa aspectos más encamiñados ó seu desenvolvemento psicomotor e lóxico.

O edificio conta ademais cun xardín, columpios, tobogáns, unha canastra de minibasket, minipiscina e un patio interior.

Con que persoal conta?

Contamos con profesorado titulado e especializado en educación infantil, asesor pediatra e psicólogo.

Que capacidade ten a escola?

A capacidade que podemos abrancar é de 50 nenos, sendo a matrícula actual sobre a metade.

Pola súa ubicación ¿con que ventaxas conta?

A súa ubicación ofrece varias ventaxas evidentes, xa que está situada no centro da vila, a súa proximidade ó ambulatorio é duns 100 m, ademais de contar cunha zona de xardín que permite que os rapaces poidan xogar ó aire libre.

Despois dun ano de funcionamento ¿cal é o seu balance?

O balance pode considerarse positivo, aínda que polo de agora é moi cedo para poderfacer unha valoración obxectiva; pero cremos que ó abrancar os dous servizios, tanto o de escola infantil como o de gardería, ofrecemos ós pais e nais traballadores a posibilidade de escoller o que máis lle convenía.

En que se diferencian os dous servizios?

É escola en tanto que se imparte un curso académico cas súas correspondentes unidades didácticas e unhas actividades específicas que preparan ós nenos-as cara ó seu desenvolvemento e a súa integración na escolarización obrigatoria, evitando que cando se produza esta non sexa traumática para eles. E é gardería xa que os pais que desexen deixá-los nenos sen continuidade, é dicir, a días soltos, ou media xornada, tamén poden facelo.

Dise que é unha escola para élites e con prezos abusivos.

Iso non é certo. Na escola temos rapaces de tódalas cláses sociais, e os prezos oscilan para a escola entre as 14000 e as 23000 pesetas, segundo sexa media xornada ou xornada completa respectivamente; e 1500 e 3000 no caso de que os pais se decidan por deixar ao rapaz medio día ou un día no caso de gardería.

CAFETERIA

DUNAS

PUB

SERAFÍN PAZO, N° 8

TLF. 57 32 28

A ESTRADA

LANZATE!

Rafting
Barranquismo
Puenting
Rappel
Piragüismo
Hidro Patin

Escolas Náuticas Itinerantes
Rotas en piragua e a Remo
Senderismo
Cursos de motonautica, natación,
piragüismo, etc...
Excursións

TURNAUGA

Avda. Ponteareas, 31 - 3º □ A Estrada

Tlf. 57 16 04

Tlf. Móvil 908 981716

Transporte de Hidrocarburos

**TRANSPORTE E
MAQUINARIA C. P. S. L.
A Estrada**

(Crónicas cittáns)

«Non todo o que hai que saber ven nos libros...»

□ Xosé Porto Matalobos

Na derradeira «crónica», deixabamos ceibo o cabalo branco de Don Pastor, pacendo a erba mol do adro da eirexa vella, aquel urbano altoñelo que a rapazada convertira en «parque» infantil, cando, ainda, non se «inventaran», oficialmente, istes lúdicos espacios públicos.

E, pola banda esquerda de iste salido eclesial, colindante coa entrada da rúa patronal, había tres casas seguidas, pertencentes á mesma familia, igualñas elas, mantendo a nº1 a praca azul, de porcelana, indicativa e nominal. Despois, no frontis da segunda, un letreiro longo que dicía:»José Ruza, Comerciante», como denotación da actividade mercantil do propietario do inmoble, comercio mixto e funeraria, xa que o da reloxería chegaría algo máis tarde, coa incorporación dos Oliveira, procedentes de Padrón, aínda que alí nunca houbo ningún chamado «José Oliveira Ruza», como se ten deixado indicar, en algú recente aviso publicado.

Tampouco os siareiros de Maelita estaban de completo acordo con certas peculiaridades de istes escritos, por diferenciados motivos, donde se aprecia falta de rigurosidade, tendo en conta que a historia é rixida, que non é unha novela, na que a imaxinación do autor voa, creando situacions e persoaxes.

Así se dixo que no local novo de «Silcor», «próxima apertura», estivera aberta a «ferretería» de un inconcreto «señor Franco», cando o que alí houbo, foi un almacén de cereais da familia Franco Bugallo, vivindo a filla, Maruja, que estivo de Mestra na Pontevedra, casada con Gurruchaga, de segundo, e pais dos cregos-escritores Cebrián-Franco, Juan José e Genaro, ben apreciados.

Pero iste non é o noso caso, posto que compre suliñar que a «fonte de San Antonio», con un picho de auga da traída, que se inaugura no ano 1926, sendo Alcalde de Don Benito Vigo Munilla, natural de Sisán, e grande loitador, nos inicios progresivos de ista «Cidade da Néboa», non estaba situada «nunha esquina do xardín» dos señores Araújo-Ulloa, xa que estivo no medio e medio, e, ainda, pode comprobarse, pola estructura da conservada verxa, entre a casa e a rúa, hoxe, do Marqués de la Vega de Armijo, antes de que, «por decreto», funcionarios municipais a trasladases, con praca e letras de ferro fundido, picho e cunchacazo de recollida de auga, para a esquina das rúas da Peregrina e «Marcial e Avelina Valladares», parede encalada da desaparecida

edificación do comercio textil de «Elvirriña», en donde non nos deron tempo nin de despedila fotograficamente, fai sobre de 30 anos, con viaxe sin retorno, para convertila en chatarra, seguramente, despreciada por quenes non sabían máis, previo o consentimento oficial.

En tal rúa do San Paio, estaba a consulta do Médico Don Pepito Araújo Luces, con visitas a domicilio e cargo de Médico Forense.

Pola banda de abaixo, estivo o Rexistro da Propiedade, despois de que alí tiveran Notarias abertas Don Pío Casais Canosa e Don Severino Fernández Somoza, que aquí vivían coas súas familias e facían vida social, cuestión que, agora, non se usa en tal profesión nin en outras semellantes, en detrimento de todos, pero que merece unha recapacitación e un estudio, para que a obrigada residencia de estas xentes, no seu lugar de traballo, volva a ser, de novo, un feito positivo.

Eran antecesores de Don Francisco de Paula Llach y Puig, natural de Olot, donde Tito Porto escocerizaria labor, antes de ingresar no Xulgado. E, tamén, de Don Balbino López Bouzas, natural de Viascón, que procedía de La Mota del Cuervo, provincia de Cuenca, con oficina aberta na avenida de Fernando Conde, e o señor Ramón Fandiño de amanuense, frente por frente do «Correo», con Nodar e Lisardo de carteiros, e de xefe-administrador Don Manuel Castro, que, por petición de traslado, morrería en Compostela, e a quem sustituirá Don Lino Arcos García, aquí, no seu posto e vivenda. Don Balbino, ademáis de Notario era «figuerista» e home moi dadivoso e imaxinativo, defensor da política de Don Alejandro Lerroux, con colas de probes, cada venres, na propia porta, buscando a esmolada perra chica, ou do que fose. Para que non houbese dúbidas, indicaba, con un letreiro, na entrada xeral do empapelado escritorio:»Aquí vive un ciudadano, que, en lo económico, es socialista, y, en lo político, tiende a armonizar la tradición

con el progreso».

«Por iso, non tódalas cousas que hai que saber veñen nos libros...», dixo Pascual, tratando de poñer en marcha a «Vespa», con encendido electrónico.

«Nin nos folios do Consistorio...», recalcaría un que iba a mercar tabaco.

En tal rúa do San Paio compradeiro, estaba o chalet de Pena, «El Águila Estradense», de baixo e tres andares, con un grande paxaro, de alas abertas, alá no cumio, coas gadoupas cravadas no redondel do mundo, como proba de libertade. E tiñan domicilio e negocio, moi simpáticos argalleiros, como o señor Benito o Ferreiro, Severino Riveira, Marrasín, o tallisante Paco Taboada, Antonio Blanco ou Ramón Vázquez, fillo do señor Ruperto, a quenes se unían outros «contertulios», como podía ser o señor Domingos Fernández «Pingó», propietario do saleroso cadelo, chamado «Manguis», a quem polo entroido, facían sair de compaño, disfrazado, con uns patuquinhos de folladelata, a propósito feitos, que o can non rexeitaba, bailando un ritmico zapateado, sobre das lousas da acera, a golpe de palmas, si é que o cornudo castrón que adestraba o señor Benito, non se interponía celoso no divertimento. Certo día, os propios amigos da vecindade, de grande inventiva, «secuestraránlle», fora da hora do traballo, a regadeira grande que tiña o Ramón, como reclamo da «industria», pendurada na porta grande do negocio, á dereita según se baixa polo calexón da eirexa nova. E, craro, o home non as tiña todas consigo, ainda que sabía que todo era unha coña, polo que desconfiaba prenamente de tan sinistra colimaia. Puxo en funcionamento a súa pistola de carburo, tratando de «amedrentar» aos contertulios, que, no taller se xuntaban, para a rexouba, pero non houbo resolución nin final para o «suspenso». Poucos días despois de ter aguantado o chismorreo, con caladas averiguacións e suficientes sospeitas, na hora de chegada de «La Estradense», conducida por Santiaguino, que era ás 5 da tarde, aparecería un mensaxeiro de carretilha, alleo a todo, con un caixón grande, de madeira, ben precintado, e remite de:»Hijos de C. Villaverde. Grandes Almacenes de Ferretería. Santiago de Compostela», a nome de Ramón Vázquez, industrial, porte debido». Ramón dixo que era mercancía solicitada, por medio de viaxante, aínda que, estaba seguro, que alí remataba xa o fornicio. Aberto o bullo, coa seriedade do caso, foi retirado un saco de palla e outro de virutiña, antes de que, ó final, aparecería a desexada regadeira, sin que ningún pestenexara. Os quince reás do pago de tan finxido transporte, habería de servir de abono a unha risofia e cantada convidada, na fresca escuridada da «Bubela».

«Era a televisión que había...», díolle Suso a Modesto.

Mentras tanto, no discreto e acondolador salón de té da confitería «El Buen Gusto», de Antonio Maceira, unha parella de mozos, achegábanse escondidamente, como premio ao seu noivado.

Tamén, os poucos rapaces que había no barrio, xogaban aos «tres mariños a la mar» e colecciónaban cromos de «Condifráñ», nos que sempre aparecían tantos futbolistas repetidos e había que ir ao cambio, con rapaces da Porta do Sol ou de Bedelle, por mor de comprobar si había sorte no intercambio:»Tres

cromos de Escolá por un de Eizaguirre»; »dous cromos de Guimeráns por un de Gonzalo Varela»; »un cromo de Elícegui, pelo a pelo, por outro de Vicente Lángara». E así se iba facendo a colección, sempre incompleta, nos recadros do álbum, que terminaba esquecido en calquera caixón, co de «Nestlé», unha vez que pasara aquela fuga, que obligaba ás nais de familia a mercar azafrán ou condimentos de certas marcas de aditivos, para que o neno xantara todo, co prato limpo, ou fora á escola contento.

«Qué tempos aqueles...!», díolle Higinio a Elena. »Comer, dormir e xogar...!»

Xa, daquela, a «Cidade da Néboa», gozaba dunha categoría e de un peso específico singular. Un crecemento de seu, unha industria e uns servicios moi especiais, tendo en conta que o alcantarillado e a traída de augas, tivo aquí disfrute cidadán, antes de que o lograran as viciñas Compostela ou Pontevedra.

»E o da luz eléctrica, qué...»

»A Banda Municipal ten unha antigüedad que supera os 125 anos...»

»O Casino chega ó século...»

»E o Deportivo Estradense, vai cumplir 70 anos de vida, lembrando que no mes de xuño do ano 1926, polas festas, a Banda de Música do Reximento de Zaragoza, estrenaba o seu himno-pasodoble, orixinal do compositor local Antucho Pazó Alvarez, en partido de fútbol xogado polos locais, contra o afamado Eiriña, de Pontevedra, alí no campo da Decoita, gracias a actividade do fundador e primeiro Presidente do Clube, don Emilio Velasco, á sazón Comandante nista «Caixa de Reclutamento», da que dependía a metade da provincia pontevedresa, con centos de quintos que aquí se daban cita, cada ano, e berros de «Viva Lalín», que tantas veces non compartían os futuros soldados das Rías Baixas.

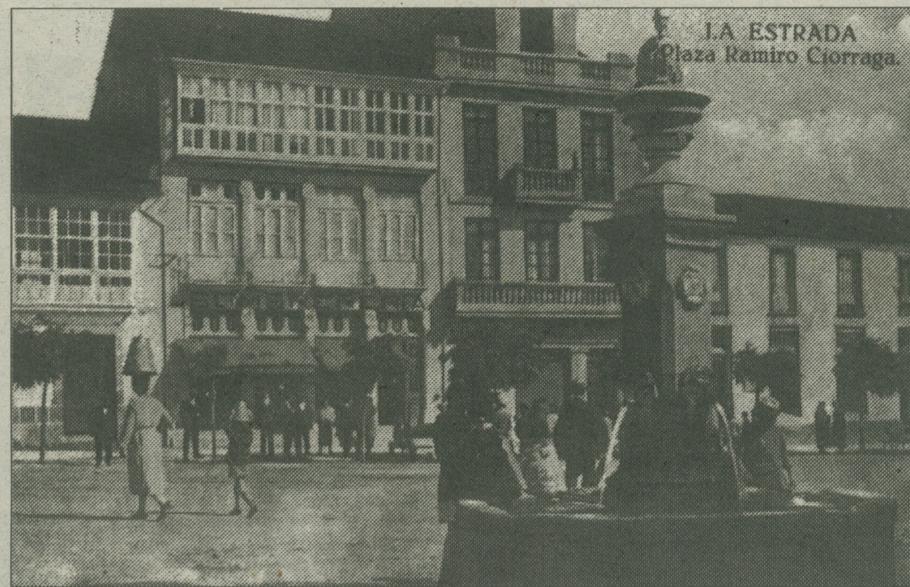
»Eran outros tempos...» E ainda Ovidio non mercara aquela furgoneta, precursora de viaxes a Santiago, ás 14, 30, con banquetas de madeira e poucos folgos para poder subir as encostas do Montouto.

»Eran outros tempos...» repetía o filósofo Magencio, mentras tanto lle pedía outra cunca de viño a Muras, »remoendo aquela frase que escoitamos:

»Os probes, nunca poderemos ser felices... O más que podemos chegar e a estar contentos...»

«Basculou» o viño e botando unha longa gargallada, que rebatara nas paredes de Villa Juana, marchou para a casa cantando:

»Asturias, patria querida...!».

Besteiros - Riobo
A Estrada

RIOBO

PISCIFACTORÍA

Denominación de Calidad
Semana Verde

Teléfonos: 57 08 01

Particular: 57 00 21

Fotocopias □ Servicios de Fax □ Regalos □ Revistas-Prensa

Avda. Benito Vigo, 79 □ A Estrada

viajes Estrada sl
X.G. 160

SAN PAIO, 5
TLFS.: 57 05 61 · 57 22 86 FAX: 57 05 61

APDO. CORREOS 53

A ESTRADA (PONTEVEDRA)

Rock radical estradense

Xenreira: Rock Irmandiño

Oito meses de traballo, a morte dun dos componentes do grupo, tres trocos na guitarra, e múltiples avatares, non foron valados que non saltaran os componentes deste novo grupo de rock «Irmandiño» da Estrada. Con todo isto, tocaron por vez primeira nun par de festas privadas probándose así cun bo equipo de son; más tarde no Burgo das Nacións en apoio aos estudiantes que loitaban pola supervivencia da residencia universitaria popular galega. Logo, na Sala Nasa de Santiago de Compostela en apoio aos presos políticos galegos xunto co grupo italiano Banda Bassotti, facendo así a súa presentación cara un gran aforo.

A comezos de Agosto, tocan ante dez mil persoas xunto con «A Roda» e «Desfeita» de Puxedo, a prol do Real Club Celta en apoio á permanencia na primeira división do fútbol español. Recentemente deron un concerto en Lalín no pub «Piso Piloto», organizado pola agrupación xuvenil Galiza Nova.

Moito camiño en pouco tempo?

O que andiemos por un lado, esfumábase por algún outro; por exemplo, unha semana antes do concerto da Sala Nasa, morría «PINO», o outro guitarrista do grupo, polo que tivemos que facer unha reestructura e deixar de lado varios temas nos que el se desenvolvía mellor. Por outro lado, tocamos no Burgo montando o equipo case ao mesmo tempo que empezabamos a tocar, polo que as condicións de son non foron as que nós queríamos. En Vigo tocamos diante de dez mil persoas, algo que nunca nos imaxinamos chegar a facer, pero nin siquera tuvemo-la oportunidade de facer unha proba de son e cunha semana de ensaio co terceiro guitarrista que pasaba polo grupo; polo que se pode ver que a sorte que tiñamos de tocar aquí ou alá, desfacéase ou complicábase por outras causas.

Por qué rock «Irmandiño»?

O rock Irmandiño é o sentimento de loita e combate con-

tra ainxustiza e os males que sofremos. O rock Irmandiño tenta se-la música do mozo mariñeiro que fica sen traballo, e loita contra iso; do mozo que lota contra o servizo militar, o racismo, o feixismo... E a loita contra a pasividade dunha xuventude enganchada pola marcha post-moderna e pseudo-intelectual de garrafón e tontería, asediada totalmente pola publicidade. E a música que che di: »Neno, ergue o teu cíu do bar e sae á rúa defender o que é teu, a loitar polos pobos e nacións explotados. E o reflexo do que vemos decote.

E posible confluir militancia e música? De se-lo, quén tendes como referente/s?

Desde logo, pensamos que militancia e música teñen que ir sempre unidas, nunca se debería ir en contra das túas propias ideas, así vendas más ou menos, ou fagas más ou menos; sería ilóxico irmos coa clara idea de defendelo noso

idioma e a nosa terra, e ir despois cantando en castelán. Respetámos los gustos e preferencias de cada grupo, pero a nosa idea neste momento é crear un rock que fale en galego e que defendan as inxustizas que sofre o noso pobo.

En canto ás preferencias ou influencias, temos que decir que partimos dunha clara base, da música SK e ao mesmo tempo traballamos e investigamos na medida do posible no RAP, REAGGE, tocando tamén a música tradicional e sen esquencernos do Rock&Roll más ou menos intenso.

Qué é o que Xenreira leva feito deica agora musicalmente?

Actualmente temos uns 15 temas propios e dous ou tres versións, aínda que seguimos traballando en arranxos e na creación de novos temas. Por outra parte, tentarémo-la grabación dunha maqueta ao final do verán, para que sexa editada

pola casa Capita Swing de Barcelona. Ademais, está prevista a edición dun single en Outubro no apartado que organiza a sala Nasa, e que foi grabado no mes de Xuño. Do resto, seguir traballando...

Como ve deo o panorama musical galego?

Non sabemos ata que punto se podería falar de panorama musical galego. Pensamos que desde o xurdimento de grupos como Sinesistro Total, Golpes Bajos, Radio Océano, Os Resentidos e algún máis, a nosa música está un pouco esquencida. Quitando bandas como Os Diplomáticos e o «Rock Bravú» en xeral, non se escucha case falar de música galega, a non se-la música tradicional. Estamos convencidos que, coma nós, hai moitos grupos na nosa terra aos que lle gustaría ser escuchados, e aínda que partimos con desventaxa en rela-

ción con outras autonomías, temos que andar con prudencia para establecer unhas boas bases.

Para rematarmos, algo que dicirles aos que saben de vos?

Unha vez máis, graciñas aos veciños da rúa Marín por nos aturar, aos incondicionais seguidores do grupo, á asociación de «SCALA botellas» ¡aquí Grifamos todos!, ao Komando Medulio «Coma sempre o de sempre...», a Grajal e Nuria polo que traballan por nós, a todos aqueles que nos apoian e respactan, aínda que lles pareza que facemos ruído, a todos aqueles que se xuntaban fai uns anos no «Pegatas» ¡Grande Jou!, a Tía María, ¡Málaga Virgen!, a Bandido pola axuda prestada, JOSE RICCIARDI «PINO» polo que vivimos xuntos, e, como non, á súa familia... A todos vós ¡VIVA A YEPA!

TENDA-SPORT
MATERIAL DEPORTIVO

Abrimos os sábados pola tarde

Avda. Ponteareas nº 25 - A Estrada
Tlf. (986) 57 14 65

CARPINTERIA DE MOREIRA, S.A.

CARPINTERÍA DE MADEIRA PARA Á CONSTRUCCIÓN DECORACIÓN E BARNIZADOS

Teléfono e Fax: (986) 57 12 12
36688 Moreira □ A Estrada (Pontevedra)

Polo románico da Estrada

Xosé Lois García

Ver dez igrexas románicas nun so día e nunha bisbarra tan heteroxénea como é a da Estrada non é nada fácil nin habitual, só se fai coa axuda imprescindible e extraordinaria dunha persoa coñecedora do medio como é Xosé Porto Matalobos que, con habilidade e pericia, me amosou cada unha das particularidades dessa arquitectura medieval.

O románico da Estrada sufriu unha das alteracións más atroces que se teñen experimentado durante o século XVIII debido ao crecemento demográfico que, para permitir un maior afastamento de fieis, destruíronse náves para construír outras de maior capacidade espacial. Tamén, a mentalidade dos desamortizados foi outros dos factores que primaron a súa destrucción e, ánda, en 1880 se desmantelou toda a nave, de extraordinario románico, de Codeseda.

Do románico estradense ficaron moitas ábsides que áinda nos pretenden amosar o rigor e a grandeza da súa arquitectura conxuntural e, tamén, a simbólica que existiron nestas igrexas tan influenciadas polo románico compostelán. Desta desfeita só se salvou a igrexa de Frades. Noutros, onde non hai ábsides, ficaron os frontis que dan a medida xusta do que foi este románico do XII, con esa notable gama de particularísimos símbolos de extraordinaria lectura que áinda procuran as atencións dos menos doctos nesta materia.

A riqueza do románico estradense ofrece unha variada gama de elementos signíticos que responden á psicoloxía e comportamento dos moradores deste espacio estradense na Idade Media. Nos seus capiteis podemos ob-

servar eses trobadores petrificados que tanguen as súas cítaras nas igrexas de San Pedro de Ancorados, Moreira e Taberíos. A representación, nesta última, ben podía ser a do trobador Paio de Taberíos, natural desta freguesía e un dos trobadores máis notábeis do «Cancioneiro da Ajuda». Ou esas soldadeiras, acróbatas e saltimbanquis. Esa fermosa cacería de lobos que con tanto realismo se representa nun dos capiteis interiores do templo de Taberíos. Tamén a temática erótica ten unha exquisita representación en Ouzande, Moreira e Taberíos, áinda que moitas das figuras foron destruídas por

cregros ao consideralas un atentado contra a súa propia moral sexuática redentina que imponían como pastores ao seu rabaño. A funcionalidade destas figuras era a de incidir no grao de pecado e nos excesos sexuais, ou simplemente unha evocación á fertilidade fálica: un simple cántico sagrado a todo o que xermina e se reproduce.

Tamén podemos contemplar numerosos exemplares (case repetitivos) do cereal eucarístico nesas brevísimas estilizacions. Eses atlantes fitófagos que nos resumen o potencial da natureza dentro do propio ser humano. Esas cruces celtas formando círcu-

los trinitarios e simbólicos números cabalísticos como os dos tímpanos de Santeles, San Pedro de Ancorados e o da fiesta absidal de Codeseda. Eses robustos e discretos arcos de medio punto con remates axedrezados que representan a bóveda celeste onde o vidente do medioevo podía imaxinar ultramundanos espirituais nas arcadas de Loimil, Ouzande, Riobó, Moreira, Frades, Taberíos e Codeseda.

Este excelente románico da Estrada, tan degradado e despreciado sistematicamente, agarda subvencións para a súa restauración; seguimento e equipamento técnico para a súa conservación e, sobre todo, unha dinamización informativa e formativa entre os fregueses para que tomen conciencia do valor patrimonial que teñen nese espacio arquitectónico onde habitan, esta é unha das primeiras necesidades que se tiñan que suplir.

En Codeseda atopámonos con D. Xosé Barreiro Paz, un simpático e peculiar párroco a quen se lle debe a restauración da ábside románica desta localidade que estaba reducida a cascallos e que el pacientemente reconstruíu. Con este rector eclesiástico despedímonos do románico da Estrada, Xosé Porto Matalobos e mais eu, brindando cun viño do Rosal polo labor sinxelo e puntual deste crego que nos prometeu que diría as misas nese sonoro e bo galego que fala.

Do románico da Estrada continuamos a nosa andaina á procura deste estilo por outras bisbarras galegas.

Xosé Lois García é Profesor de Historia na Universidade de Barcelona, e autor de valios libros de poesía e ensaio

Cursos 95-96 nos Centros de COESCO de A Estrada e Lalín

SECRETARIADO DE DIRECCIÓN

Contabilidade
Mecanografía
Cálculo
Informática
Inglés
Prácticas de oficina
Unha profesión de futuro

IDIOMAS

FRANCÉS e INGLÉS
8 alumnos máximo
Laboratorio idiomas
Iniciación Adultos
Iniciación infantil (6 años)
Todos os niveles
Inglés para a Universidad

DESEÑO, CORTE Y CONFECCIÓN

CURSOS DE CONTABILIDAD

DEBUXO E DELINEACIÓN

INFORMÁTICA

Cursos de:
Programación
Administración Informática
MS-DOS, Windows, Word Perfect, Folla de cálculo,
Bases de datos, Programa de Xestión, etc.
Deseño por ordenador
Master en Informática
MS-DOS avanzado, Deseño, Autoedición, Programación

R/ San Paio, 21

Tlf. 57 20 25

A Estrada

MECANOGRAFÍA

Cursos de:
- Iniciación
- Perfeccionamiento
- Velocidad
- Oposiciones

FORMACIÓN TEÓRICA DE CONTRATOS DE APRENDIZAJE

Con 138 profesiones homologadas

CURSOS DE CAPACITACIÓN DE TRANSPORTISTA

Nacional e Internacional

RECUPERACIÓN

FP: Administrativo
Contabilidade, Mecanografía
Cálculo Mercantil, nóminas
Informática
Graduado Social
Nóminas, IRPF, Contabilidade

XESTIÓN DE EMPRESAS

Contabilidade
Novo Plan Contable
IVE y Declaración IRPF
Nóminas, S. Social
Prácticas en ordenadores

R/ W. Calvo Garra, 5

Tlf. 78 39 88

Lalín

OFI TIENDAS

TODO PARA A SÚA OFICINA

CONSUMIBLES

INFORMATICA

MOBILIARIO

OFIMATICA

PROGRAMACION

MANTEMENTO

FEIRA DO MOBLE DE "A ESTRADA"

PAVILLON: A
STAND: 1

I VEN VE-LA NOVIDADE DO ANO !

Microsoft
Windows 95

VEN VERNOS SEN COMPROMISO
DO 9 AO 17 DE SETEMBRO NA FEIRA DO MOBLE
OU NAS NÓSAS OFICINAS EN
SAN PAIO, 21 · A ESTRADA